STUD. KNJIŽNICA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 40 (1728) | Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sobota 17. februarja 1951 | Cena 15 lir

STALINOV INTERVJU Z DOPISNIKOM „PRAVDE“

Prepad med besedami in dejanji

Stalin ni niti z besedico omenil Jugoslavije, proti kateri vodi vlada ZSSR že dve leti in pol napadalno politiko, temveč je rajši obtoževal druge, da so napadalci - Ali razkrivajo besede, da je OZN postala orodje napadalne politike, namen vlade ZSSR zapustiti OZN?

MOSKVA, 16. — Agencija Tass objavlja intervju dopisnika «Pravde» s predsednikom vlade ZSSR Stalinom.

V tem pogovoru govori Stalin zelo obširno o stanju oborožitve v Sovjetski zvezi, o možnosti izbruha nove svetovne vojne, o vojni na Koreji in o zadnjih sklepih, ki jih je sprejela Organizacija ZN z razglasitvijo LR Kitajske za napadalko. Pri tem pada v oči, da Stalin niti z besedico ne omenja Jugoslavije, proti kateri vlada ZSSR vodi že dve leti in pol napadalno politiko in v katere službo je postavila ves svoj ogromni propagandni aparat z vsem propagandnim aparatom v svojih kominformovskih satelitskih državah, ki so organizirale na stotine incidentov na mejah FLRJ. To dejstvo je potrebno poudariti tem bolj, ko vemo, da je Kominform prav v zadnjih dneh poostril svojo protijugoslovansko propagando laži in klevet. Po drugi strani pa je Stalinovo zamolčevanje Jugoslavije povsem razumljivo, ker bi bil v nasprotnem primeru prepad med njegovimi besedami in dejanji njegove vlade pač še mnogo bolj očiten.

Ob Stalinovi izjavi, da je OZN postala orodje napadalne vojne ter da je OZN na poti, da bo razpadla kot bivše Društvo narodov, ki je doživelo razpad prav pred drugo svetovno vojno, pa se lahko domneva, da namerava vlada ZSSR morda kmalu izstopiti iz OZN, kar bi pač direktno povečalo izbruh nove svetovne vojne. Očitno je tudi protislovje med trditvijo o neenakih pravicah malih držav z velikimi ter trditvijo, da postaja OZN organizacija narodov, ki nimajo enakih pravic.

Glede navedb o demobilizaciji vojske v ZSSR in o sedanjem stanju njene oborožitve pa je vsem znano, v kolikor meri je sploh mogoče Stalinove navedbe kontrolirati v ZSSR.

Zdi se, da je Stalin smatral za potrebno podati tako obširne izjave v zvezi z vprašanjem napadalne vojne prav v sedanjem trenutku, ko so zaradi dejanske napadalne politike, ki jo ZSSR vodi — pojavi zapuščanja kominformovskih partij čedalje bolj pogosti ter so dosegli svoj vrhunec z izstopom dveh vidnih pristašev in poslancev iz komiformovske KP Italije.

* * *

Vprašanje: Kaj mislite o nedavni izjavi britanskega predsednika vlade Attleeja v spodnji zbornici, po kateri Sovjetska zveza po končani vojni ni razorožila in demobilizirala svojih čet, temveč je svoje oborožene sile stalno večala?

Odgovor: Smatram to izjavo predsednika vlade Attleeja za obrekovanje Sovjetske zveze. Ves svet ve, da je Sovjetska zveza svoje čete demobilizirala po vojni. Kakor je znano je bila ta demobilizacija izvršena v treh fazah: prva in druga faza v letu 1945, tretja faza od maja do septembra 1946. Razen tega je bila izvršena v letu 1946 in 1947 demobilizacija starejših letnikov sovjetske armade, medtem ko so bili ob začetku 1948 demobilizirani vsi ostali starejši letniki. To so dejstva, ki so znana vsem.

Nato polemizira Stalin z Attleejem, ki ga obdolži, da noče ohranitve miru ampak izbruh nove napadalne svetovne vojne.

Vprašanje: Kakšno je vaše mnenje glede intervencije na Koreji? Na kakšen način se lahko konča?

Odgovor: Ce bodo Velika Britanija in Združene države dokončno odklonile predloge ljudske vlade Kitajske za mir, se bo mogla vojna na Koreji končati samo s porazom interventov.

Vprašanje: Zakaj so ameriški in britanski generali in oficirji manj vredni od kitajskih in korejskih?

Odgovor: Ne, oni niso manj vredni. Ameriški in britanski generali in oficirji niso na noben način manj vredni od generalov in oficirjev katere koli druge države. Glede vojakov Združenih držav in Velike Britanije v vojni proti hitlerjevski Nemčiji in militaristični Japonski so oni, kot je znano, dali najboljši dokaz o sebi. Kakšna so torej dejstva? Dejstva so, da vojaki smatrajo vojno proti Koreji in Kitajski za nepravično, medtem pa so smatrali za absolutno pravično vojno proti hitlerjevski Nemčiji in militaristični Japonski. Dejstva so, da je ta vojna skrajno nepopularna pri ameriških in britanskih vojakih. Dejansko je težko prepričati te vojake, da Kitajska, ki ne ogroža niti Velike Britanije niti Amerike in kateri so Američani odvzeli otok Taivan, da je napadalec, in da so Združene države, ki so zasedle Taivan in dovedle svoje čete na same meje Kitajske, tiste, ki se branijo. Težko je prepričati vojake, da imajo Združene države pravico braniti svojo varnost na korejskem ozemlju in na mejah Kitajske, medtem ko Kitajska in Koreja nimata pravice braniti svoje varnosti na svojem ozemlju ali na mejah svojih držav.

Vprašanje: Kaj mislite o sklepu Združenih narodov, ki proglaša Kitajsko ljudsko republiko za napadalca?

Odgovor: Smatram ga za sramoten sklep. V resnici je treba izgubiti zadnjo drobtino vesti in zatrjevati, da Združene države, ki so zasedle kitajsko ozemlje, otok Taivan in vdrle na Korejo do kitajskih meja, tiste ki se branijo, medtem pa je kitajska ljudska republika, ki svoje meje brani in ki hoče ponovno zavzeti po Amerikancih okupirani otok Taivan, napadalec. Združeni narodi, ki so bili ustanovljeni kot steber za obdržanje mru, postajajo orodje vojne, sredstva za sprožitev druge svetovne vojne. Napadalno jedro Združenih narodov sestoji iz desetih držav članic napadalnega severnoatlantskega pakta: Združene države, Velika Britanija, Francija, Kanada, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Danska, Norveška, Izlandija in iz 20 latinskih ameriških držav: Argentina, Brazilija, Bolivija, Čile, Kolumbija, Kostarika, Kuba, Dominikanska republika, Ekvador, Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Mehika, Nikaragua, Kanada, Paraguaj, Peru, Uruguaj, Venezuela. Predstavniki teh držav, so tisti, ki sedaj odločajo v Združenih narodih usodo vojne ali miru. Oni so tisti, ki so odobrili v Združenih narodih sramotni sklep o napadalnosti Ljudske republike Kitajske.

Karakteristika stanja stvari, ki danes prevladuje v OZN, da n. pr. majhna Dominikanska republika, ki šteje komaj 2 milijona prebivalcev, ima v okviru organizacije isto težino kot Indija in mnogo večjo kot ljudska republika Kitajska, ki nima pravice do glasovanja.

Hkrati OZN, ki postaja orodje napadalne vojne, je prestala biti svetovna organizacija narodov, ki imajo enake pravice. V resnici ni OZN danes toliko svetovna organizacija kolikor je organizacija za Američane, ki deluje v službi ameriških napadalcev. Novo vojno hočejo sprožiti ne samo Združene države in Kanada, temveč sledi to pot tudi 20 držav Latinske Amerike, kjer posestniki, lastniki zemlje in trgovci koprnijo po vojni v kakšnem delu Evrope ali Azije, da bi predajali vojskujočim se državam blago po pretiranih cenah in zaslužili v tem krvavem poslu milijone. Predstavniki teh dvajsetih držav predstavljajo — kar ni misterij za nikogar — zelo enotno in zelo poslušno vojsko Združenih držav v okviru OZN. Organizacija Združenih narodov se na ta način podaja na neslavno pot Društva narodov. S tem pokopava svojo moralno avtoriteto in se obsoja na razpad.

Vprašanje: Ali smatrate novo svetovno vojno za neizogibno?

Odgovor: Ne, vsaj v sedanjem trenutku se je ne more smatrati za neizogibno. Naravno v Združenih državah, v Angliji in v Franciji ob tajajo napadalne sile, ki koprnijo po novi vojni. One imajo potrebo vojne, da bi uresničile viške vrednosti, da bi oropale druge države. Gre za milijardarje in milijonarje, za katere je vojna kupčija, ki donaša ogromne dobičke.

Te napadalne sile imajo v svojih rokah reakcionarne vlade in one so tiste, ki jih vodijo. Toda hkrati se bojijo svojih ljudstev, ki nočejo nove vojne in želijo ohranitev miru. Zaradi tega se poslužujejo te napadalne sile reakcionarnih vlad za varanje njihovih narodov in za predstavljanje nove vojne kot obrambne vojne in politike svobodoljubnih držav kot napadalne politike. One hočejo varati svoja ljudstva, da bi jim vsilile napadalne načrte in jih vključile v drugo vojno. Zaradi tega se one bojijo kampanje v prid obrambe miru ter smatrajo, da ta kampanja lahko razkrinka napadalne namene reakcionarnih vlad.

Nacionalizacija jekla v Angliji

Država je prevzela 80 družb za železo in jeklo - Nova Churchillova resolucija proti vladi - Attlee obiskal Bevina

LONDON, 16. — V četrtek opolnoči je država prevzela 80 glavnih družb za železo in jeklo v Veliki Britaniji. Predsednik nove uprave za nacionalizirano industrijo železa in jekla je Hardie.

Te družbe sestavljajo jedro britanske industrije železa in jekla. Nova uprava je osrednje upravno telo, ki ima razen predsednika še šest članov, minister za preskrbo pa ima pravico, da imenuje še štiri člane. V nasprotju z drugimi nacionaliziranimi gospodarskimi panogami uprava za nacionalizirano industrijo železa in jekla ne bo spreminjala dosedanje delovne organizacije nacionaliziranih podjetij. Uprava bo skrbela za preskrbo s surovinami in pazila na finansiranje in cene, imenovala bo ravnatelje in vodila načrtovanje.

Vsa nacionalizirana podjetja bodo delala pod dosedanjo firmo, uprava pa bo omogočila podjetjem, da razvijejo svoje poslovanje na popolnoma komercialni podlagi. Razen splošnega vodstva nacionaliziranih podjetij bo uprava koordinirala delo z drugimi panogami industrije, kot n. pr. s strojno industrijo, ladjedelništvom, industrijo vozil, gradbeno industrijo in drugo.

Po sporazumu med lastniki podjetij in zastopniki ministrstva za preskrbo so delnice nacionaliziranih podjetij ocenjene na 210 milijonov funtov šterlingov. Zastopniki nove uprave za nacionalizirano industrijo železa in jekla se bodo v kratkem sešli z zastopniki sindikatov, da bi obravnavali vprašanja delovne sile v nacionaliziranih podjetjih.

Danes je pri navedbi tečajev na borzah odpadla rubrika «jeklarne», ker morajo nosilci tozadevnih vrednotnic te odstopiti vladi, oziroma posebni upravi, ki se imenuje «Iron and Steel Corporation».

Delničarji bodo danes v kompenzacijo prejeli vladne državne vrednotnice, ki bodo v ta namen izdane. Znano je, da so na podlagi zakona vse družbe, ki proizvajajo nad 20.000 ton jekla ali surovega železa ali pa izkopljejo nad 50.000 ton železne rude, nacionalizirane. Pod ta zakon ne pride samo eno podjetje in to je britanski Ford v Dagenhamu, ki je podružnica ameriškega Forda. Zakon namreč izključuje vse družbe, katerih «glavni posel je avtomobilska proizvodnja». Samo Ford, ki proizvaja 220.000 ton surovega železa letno, je v takem položaju.

* * *

Dvanajst ur po zaključku razprave o obrambi v spodnji zbornici je Churchill skupno z 5 drugimi konservativnimi poslanci predložil resolucijo proti zakonu, ki pooblašča investicije za vladni načrt za pridelovanje podzemljskih orehov v Centralni Afriki. Attlee je danes obiskal Bevina in je izjavil, da se je njegovo stanje zelo izboljšalo.

Laburistična večina v parlamentu se je znižala na sedem glasov(ker je bil pri dodatnih volitvah v Bristolu izvoljen konservativni delegat.

Schumacherjevo pismo Adenauerju

BONN, 16. — V pismu, ki ga je poslal Adenauerju, je predsednik social-demokratske stranke Schumacher predlagal, naj bi komisiji za zunanje zadeve in za unifikacijo v zahodnonemškem parlamentu pripravili skupno izjavo, ki naj bi pozvala udeležence prihodnje konference štirih, naj pripravijo splošne svobodne in tajne volitve v vsej Nemčiji. Taka izjava, nadaljuje pismo, bi dala «konkretno podlago in ofenzivno politično silo» volji nemškega ljudstva, da obnovi svojo enotnost v svobodi in pravičnosti. Schumacher je dalje izjavil, da ni umestno «popustiti pred taktiko izmenjave pisem., ki jo poskušajo komunisti Vzhodne Nemčije z Grotewohlovimi predlogi.»

Glasilo Enotne socialistične stranke Vzhod. Nemčije «Neues Deutschland» pa objavlja članek Walterja Ulbrichta, v katerem poziva komuniste Zahodne Nemčije, naj «pozabijo svoja politična nasprotstva s socialdemokrati». Ulbricht izjavlja: «Če bi socialdemokrati, komunisti in sindikalisti ustvarili enotno fronto proti Adenauerju, smo prepričani, da bi lahko odstranili kancierja zopetne militarizacije». Clanek obtožuje Adenauerja, da utrjuje ameriški položaj za morebitno konferenco štirih, s tem da zavrača ponovne pozive vzhodnih Nemcev za razgovore o enotnosti Nemčije. «Adenauer», pravi Ulbricht, «sledi s tem Mac Cloyevim ukazom.»

Številne organizacije in društva Zahodne Nemčije so objavile poziv nemškemu narodu, naj se organizira referendum o sledečih vprašanjih: 1. zopetna uvedba obvezne vojaške službe; 2. udeležba Vzhodne in Zahodne Nemčije pri mednarodnih pogodbah o varnosti; 3. novačenje nemških državljanov za kakršno koli vrsto vojaške službe.

Med podpisniki poziva, ki ga objavlja tisk pod sovjetskim nadzorstvom, so «Nemško društvo za mir», ki je obstajalo že pred letom 1914, «Narodna stranka», «Svobodno društvo študentov», «Nemška akademija za mir», «Mednarodno društvo pristašev proti vojaščini» v Nemčiji, «Delovni odbor „evropskih državljanov" v Nemčiji in «Tretja fronta».

Dočim se je včeraj v Parizu začela konferenca za ustanovitev evropske vojske, so se danes zopet začeli v Petersbergu razgovori med zahodnimi in nemškimi izvedenci glede morebitnega nemškega doprinosa k zahodni obrambi.

Predstavnik angleškega zunanjega ministrstva je danes izjavil, da je britanski visoki komisar odgodil svoj odhod iz Londona, zato da se bo ponovno razgovarjal s pristojnimi funkcionarji. Pri dosedanjih razgovorih se je Kirkpatrick razgovarjal o reviziji obsodb proti nemškim vojnim zločincem na britanskem področju ter o vprašanju nemškega doprinosa v zahodni obrambi.

Odkrita beseda

Niti besedice zgražanja ali obsodbe ali protesta nismo mogli zaslediti, kadar koli so bile doslej vržene bombe na naše ustanove v niti eni številki italijanskega nacionalističnega in šovinističnega tiska, ki predstavlja glas tržaških sekcij tako imenovanih «italijanskih demokratičnih strank». Takšno stališče pač ni moglo pomeniti nič drugega kot to, da so se omenjena glasila in tisti, čigar glasniki so oni, s terorističnimi nočnimi atentati na tihem strinjali.

No, ena izmed zadnjih dveh bomb pa je bila namenjena predsinočnjim tudi sedežu ZVU. Zdi se, da je bil prav to vzrok za nekaj svojevrstnih protestnih skromnih vrstic, ki jih objavlja v tej zvezi demokrščanski popoldnevnik «Ultime Notizie» pod naslovom: «Provocatori o pazzi?» Pripominjamo pri tem, da jutranje demokrščansko glasilo «Giornale di Trieste» ni smatralo za potrebno obsoditi ponovnega terorističnega atentata in spada torej njegovo poročilo v vrsto tistih poročil, ki smo jih omenili zgoraj. Demokrščanski novinarji so očitno čakali navodil svojih strankarskih voditeljev, ki so v omenjenem včerajšnjem popoldanskem protestu povedali končno svojo odkrito besedo, kaj pravzaprav o zločinskih atentatih sploh mislijo. Takole pišejo med drugim:

«Namen bomb navaja na predpostavko, da je dejanje narekoval neki politični namen: nenadnost dejanja, absolutno pomanjkanje psihološke priprave navaja na misel, da so njegovi izvajalci ali norci ali pa provokatorji.»

Torej v tem grmu leži zajec! Z drugimi besedami: pri dosedanjih terorističnih zločinskih nočnih atentatih je najbrž demokrščanski tisk videl vsakokrat «psihološko pripravo» in se mu je torej vsak dosedanji atentat zdel najbrž zaradi tega popolnoma «v redu». Vendar pa se zdi, da se skuša demokrščanski odkritosrčni novinar že vnaprej zavarovati pred kakršnim koli «slabim tolmačenjem» besed o pomanjkanju «psihološke priprave» in svoj članek nadaljuje s sledečimi besedami:

«V izogib slabega tolmačenja, pojasnjujemo takoj izraz «pomanjkanje psihološke priprave»: za razliko od ostalih razdobij nedavne preteklosti, ko so nepreudarni in od političnih strasti zagreti posamezniki metali po mestu bombe, je danes splošni položaj zelo miren, noben močno razburljiv činitelj ne drži prebivalstva v razburjenosti, nikakršna časopisna kampanja — v naših časopisih in v nasprotnih časopisih — ne more opravičiti narave izvršenega dejanja.»

Kaj to pomeni? To pomeni, da demokrščansko glasilo italijanskega šovinizma v Trstu odkrito na posreden način priznava, da je iredentistično časopisje za vse dosedanje zločinske teroristične bombne atentate pripravljalo njih tako imenovano «psihološko pripravo». In vsakokrat, ko je prišlo do atentatov, proti katerim to časopisje ? smatralo za potrebno protestirati, so bili ti atentati posledica prav teh šovinističnih časopisnih kampanj. V tem je tudi vzrok, da to časopisje proti atentatom ni protestiralo. Zdi se, da nočni uredniki pri jutranjem demokrščanskem glasilu niso bili takoj na jasnem glede te «časopisne psihološke priprave», ozir. so bili prepričani, da je takšna priprava bila izvršena. Po včerajšnji obrazložitvi demokrščanskega popoldnevnika pač ne moremo napraviti drugačnega zaključka.

Nastane sedaj le vprašanje, ali morda le ni bila tudi tokrat takšna psihološka priprava izvedena morda prav s strani istega demokrščanskega popoldnevnika, ker se po drugi strani zdi, da morda glede tega v obeh uredništvih tržaških demokrščanskih dnevnikov niso istega mnenja, sicer bi bili proteste objavili v obeh dnevnikih. Mislimo pri tem na tisti članek, v katerem se je nedostojno podtikalo, da so «titovci» začeli z «aneksionistično» «balkansko» politiko ob priliki pripravljanja predvolivne kampanje za občinske volitve, čeprav je jasno, da gre zgolj za poudarjanje borbe za samostojnost tržaškega mesta, pri čemer je bilo točno povedano, v čem naj ta samostojnost obstoji. Dalje: nenehna kampanja laži in obrekovanja proti ljudski oblasti cone B in FLRJ; objavljanje neštetih protestov in razburjanje zaradi pomanjkanja uveljavljanja italijanskih zakonov v coni A, podaljšanja mandatne dobe bodočih občinskih svetovalcev od 2 na 4 leta, s čimer naj bi bila odložena za to dobo ponovna priključitev Trsta k Italiji v smislu tristranske izjave; pretnja, da se zaradi tega italijanske nacionalistične stranke volitev ne bodo udeležile itd. itd. — bi se kaj lahko pristevalo med «psihološko pripravo», ki po demokrščanskem mnenju najbrž opravičuje teroristične atentate.

Pa še eno vprašanje nastaja ob vsem tem odkritem tolmačenju vsega dosedanjega metanja bomb v Trstu s strani «nepreudarnih in zagretih posameznikov». To vprašanje se glasi: morda pa le ne gre za «psihološko pripravo» zločinskih atentatov zgolj in samo preko časopisja in njegovih kampanj, temveč se takšna priprava vrši morda tudi v drugačnih oblikah in na drugih mestih? Zato bi bilo prav, da bi nam demokrščani raztolmačili tudi te oblike in načine psihološke priprave, za kar jim bomo prav tako hvaležni kakor smo jim hvaležni za odkrito besedo glede časopisne kampanje.

Kakšno vrednost pa imajo spričo vsega tega besede protesta demokrščanskega popoldnevnika ob koncu njegovega skromnega člančiča, naj presodi čitatelj sam. Pri tem bi pripomnili k izrazom: «doppiamente idioti — doppiamente idioti e criminali...» le to, da so zločinski nočni atentatorji in tisti, ki so jih poslali v prvi vrsti zločinci, ker v takem primeru označba idiot zveni kot nekakšno opravičilo posebno če se postavi na prvo mesto. No, pa saj tudi to sledi logično iz odkritega demokrščanskega razlaganja psihološke priprave terorističnih atentatov.

SEJA ODBORA ZA SKUPNE UKREPE

Pri delu odbora ne sodelujeta Jugoslavija in Burma - Razgovori Benegala Raua s člani komisije za dobre usluge - Trygve Lie o vprašanju 38. vzporednika

LAKE SUCCESS, 16. — Danes se je prvikrat sestal na tajni seji posebni odbor glavne skupščine OZN za skupne ukrepe, ki mora proučiti morebitno uvedbo sankcij proti LR Kitajski. Seje se nista udeležila predstavnika Jugoslavije in Burme, ki sta že med razpravo v političnem odboru in glavni skupščini izjavila, da ne bosta sodelovala pri delu tega odbora.

Soglasno je bil izvoljen za predsednika turški predstavnik Selim Sarper. Za podpredsednika je bil izvoljen belgijski delegat Nisot, za poročevalca avstralski delegat Shann. Predsednik, podpredsednik in poročevalec so dobili nalogo, naj izdelajo delovni načrt in naj bodo v stikih s komisijo za dobre usluge.

Indijski radio je danes javil, da se je Benegal Rau včeraj dolgo razgovarjal s predsednikom glavne skupščine Entezamom Rau se je razgovarjal tudi z ostalimi člani komisije za dobre usluge. Radio dodaja, da so bili ti razgovori v zvezi z možnostjo obnovitve stikov z LR Kitajsko. Isti radio je tudi navedel včerajšnje izjave Benegala Raua na tiskovni konferenci v New Yorku, kjer je izjavil, da vodi Kitajska svojo akcijo na Koreji neodvisno od Sovjetske zveze in da je intervencija LR Kitajske posledica bojazni Maocetungove vlade, da bi ameriške sile ogrožale celovitost Kitajske

Trygve Lie je na tiskovni konferenci izjavil med drugim: «Na Koreji se Združeni narodi borijo, da zavrnejo napad, v New Yorku pa skušajo napraviti konec prelivanju krvi in doseči sporazumno rešitev, ki naj omogoči ustvariti svobodno, neodvisno in demokratično Korejo.

Glede kritike na račun OZN zaradi odlaganja sankcij proti LR Kitajski je Lie izjavil, da je ta kritika neupravičena, ker ne upošteva «uspešnih vojaških sankcij proti kitajskim in severnokorejskim silam, ki jih sedaj izvajajo sile OZN na Koreji.»

Glede morebitnega prekoračenja 38. vzporednika, je Lie izjavil, da se nadaljujejo posvetovanja med enotnim poveljstvom in vsemi člani OZN, ki sodelujejo na Koreji, glede vojaških vprašanj, vštevši vprašanje prekoračenja 38. vzporednika.

Prav včeraj pa je Truman izjavil, da je to vprašanje samo vojaškega značaja in da mora o tem odločati general Mac Arthur. Ta pa je kakor znano, v torek izjavil, da gre za politično vprašanje mednarodnega značaja.

V londonskih obveščenih krogih zatrjujejo, da bo skušala angleška vlada pojasniti pomen Trumanove izjave. Predstavnik zunanjega ministrstva je odklonil vsak komentar o teh izjavah, namignil pa je na Attleejeve izjave v spodnji zbornici, ki je dejal, da je angleška vlada potrdila ameriški vladi, da nasprotuje prekoračenju 38. vzporednika po silah OZN. Omenjeni predstavnik je odklonil vsak nadaljnji komentar.

Nekateri opazovalci so mnenja, da ima washingtonska vlada še vedno za veljavno resolucijo OZN, ki pooblašča Mac Arthurja, da prekorači 38. vzporednik, toda stališče londonske vlade, se je sedaj spremenilo in ta vlada noče, da bi imel Mac Arthur prosto roko glede tega.

Sovjetski protest vladi ZDA zaradi izpustitve japonskih vojnih zločincev

PARIZ, 16. — Agencija Tass javlja, da je sovjetski poslanik v Washingtonu izročil 12 februarja ameriški vladi protest, no noto zaradi osvoboditve japonskih vojnih zločincev, ki jih je obsodilo mednarodno vojaško sodišče za Daljni vzhod. Prepis sovjetske note so poslali tudi državam članicam komisije za Daljni vzhod (Avstralija, Burma, Velika Britanija, Nizozemska, Indija, Kanada, Nova Zelandija, Pakistan, Filipini in Francija) ter LR Kitajski

Nasmejanov predsednik Akademije znanosti ZSSR

MOSKVA, 16. — Akademija znanosti ZSSR je na današnji plenarni seji izvolila za predsednika znanega sovjetskega znanstvenika Nasmejanova.

Tudi helikopter je iznašel Rus

MOSKVA. 16. Moskovski radio je danes izjavil, da je tudi helikopter iznašel Rus, in sicer pisatelj in znanstvenik Lomonosov, ki da je predložil že leta 1754 ruski akademiji znanosti iznajdbo «aparata, ki lahko ponese do določene višine preciznostne instrumente za proučevanje atmosfere».

PARIZ, 16. — Indijski radio javlja, da bo izjemno stanje v Singapurju, ki so ga razglasili v decembru, ostalo v veljavi do 16. aprila.

Herriotova ostavka na predsedništvo radikalne stranke

Zdi se, da je vzrok ostavke spor z ostalimi člani izvršilnega odbora zaradi pristopanja radikalov v De Gaulleovo stranko

PARIZ, 16. — Predsednik francoske narodne skupščine Edvard Herriot je podal ostavko na položaj predsednika radikalne stranke.

V krogih stranke izjavljajo, da Herriot ni povedal svojega sklepa. Po mnenju nekega člana tajništva pa je odstopil, ker ni uspel doseči soglasnosti v stranki, posebno pa zaradi tega, ker izvršilni odbor ni še odobril njegovega predloga za izključitev onih radikalov, ki so pristali na De Gaullovo stranko «Rassemblement du peuple francais» (RPF).

Herriot ima sedaj 78 let in je bil prejšnji mesec izvoljen za predsednika Narodne skupščine. Že 32 let vodi radikalno stranko in velja za dušo te stranke.

Popoldanski tisk komentira Herriotov korak in «Paris Presse» piše, da je treba to ostavko postaviti v okvir predvolivne kampanje. Dalje pravi list, da je ta ostavka zaključek dolgega spora med pravimi radikali Herriotove, Delbosove in Queuilleove tendence ter pristaši zveze republikanske levice in zbližanja z RPF. List pravi, da je Herriot najavil ustanovitev nove radikalne stranke, ki bi odklonila načelo dvojnega članstva(v radikalni stranki in v RPF) ter bi ostala zvesta prvotni radikalni ideji. Tudi list «Le Monde» je istega mnenja in pravi, da spada Herriotova ostavka v okvir notranjega spora v radikalni stranki.

* * *

Danes se je sestala vlada. Na seji sta Pleven in Schuman poročala o razgovorih z italijansko delegacijo. Nato so sklenili imenovanje številnih visokih častnikov za člane vrhovnega sveta za oborožene sile za leto 1951. Sklenili so tudi, da bodo v letu 1951, ko bodo volitve, oborožene sile lahko navzoče samo pri uradnih manifestacijah, ki jih bo organizirala vlada, in to od 1. aprila dalje.

Centralni komite KP Francije je ob koncu več sestankov odobril in objavil resolucijo, ki govori o «borbi proti nemški oborožitvi».

Danes je bila druga seja konference evropske vojske. Predsednik Alphand je govoril o nekaterih točkah francoske spomenice za organizacijo evropske vojske.

Novi izstopi iz KPI

V Asti je izstopilo 21 članov iz partije - Poslanec Matteotti povzroča preglavice Nennijevemu kominformističnemu vodstvu - Nadaljevanje razprave o oborožitvi - Danes seja vlade

RIM, 16. — Danes se je v parlamentu nadaljevala razprava o oborožitvenem načrtu. Prvi je govoril kominformist Giuliano Pajetta, ki je ostro napadal Pacciardija v zvezi z zvišanjem vojaškega roka od 12 na 15 mesecev in je na koncu dejal, naj se sprejmejo sovjetski predlogi glede razorožitve.

Govoril je nato monarhist Cuttitta, za njim pa minister za obrambo Pacciardi, ki je ostro polemiziral s prejšnjim govornikom glede svojega obnašanja med vojno. Zadnji je govoril demokristjan Repossi in med njegovim govorom je ostalo v dvorani samo 9 poslancev. Ob 20.30 je bila seja odložena na torek zjutraj.

Senat je na popoldanski seji nadaljeval razpravljanje o volitvah za občinske svete in odobril celotni zakon. Seja je bila nato odložena na torek.

Danes je predsednik republike sprejel De Gasperija in se z njim razgovarjal dve uri. Zjutraj se je De Gasperi razgovarjal s posameznimi ministri, da se pripravi na jutrišnjo sejo ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali o vprašanjih zunanje politike, ministrski predsednik pa bo poročal o italijansko-francoskih razgovorih.

Vrsta ostavk iz italijanske kominformistične stranke se veča. Tako javljajo iz Astija, da tam ni 21 komunistov obnovilo izkaznice za leto 1951 in s tem potrdilo svojo ostavko.

Slikar Farpi-Vignoli, ki je pred dnevi izstopil iz KP Italije, je v svojem pismu objasnil, da ni nikoli imel in tudi nima s komunistično stranko kakega ideološkega ali političnega spora. Spor da je glede načina, kako je do njega postopala skupina voditeljev partije tudi pred primerom Magnani-Cucchi. V pismu pravi dalje, da še vedno občuduje veliko sovjetsko ljudstvo.

Tudi v Nennijevi kominformistični stranki se vrste majajo. Njeno vodstvo se je te dni bavilo s primerom poslanca Matteottija v zvezi z njegovo knjigo «Kapitalizem in komunizem». Vodstvo izjavlja, da je ta knjiga polna protislovij z doktrino, politiko in tradicijo stranke glede sovjetske revolucije in države. Zato je Matteottija za 6 mesecev suspendirala od vsakega dela stranke. Matteotti pa je s tem v zvezi napovedal, da bo prihodnji teden podal politično izjavo v odgovor na omenjene sklepe.

200 rudarjev aretiranih na Madžarskem

DUNAJ, 16. — «Wiener Tageszeitung» poroča, da so pred kratkim aretirali 200 rudarjev v kraju Tatabanya na Madžarskem. List pravi, da so jih na tovornih avtomobilih odpeljali v Budimpešto in od tam v živinskih vozovih v neznano smer.

Nove pošiljke FLRJ po organizaciji «CARE»

NEW YORK, 16. — Danes so po morju poslali Jugoslaviji 5.000 ton mleka in jajc v prahu. Ta dobava je del blaga v skupni vrednosti 35 milijonov dolarjev, ki ga bo poslala v Jugoslavijo organizacija «CARE». To blago pošilja omenjena organizacija kot darilo.

12 otrok ubitih pri eksploziji bombe

BEOGRAD, 16. V vasi Čitluk pri Mostarju je bilo zaradi eksplozije letalske bombe ubitih 12 otrok, starih od 7 do 12 let, trije pa so bili hudo ranjeni. Otroci so našli bombo zakopano na nekem polju in so se začeli z njo igrati.

Razgovori v Camberri glede Japonske

CAMBERRA, 16. — Danes so se v Camberri nadaljevali tajni razgovori med ameriškimi, avstralskimi in novozelandskimi predstavniki glede mirovne pogodbe z Japonsko. Pri razgovorih so navzoči ameriški predstavnik John Foster Dulles ter avstralski in zelandski zunanji minister. O razgovorih niso objavili nobene uradne izjave.

PARIZ, 16 — Indijski radio javlja, da je bil med Indijo in Španijo sklenjen trgovinski dogovor. Indija bo dobavljala Španiji mangan in bo od Španije dobivala farmacevtske proizvode, motorje in nekatere kemijske proizvode.

BOSTON, 16. — Včeraj je začelo stavko 70.000 delavcev, nameščenih v industriji volne, kar je polovica nameščencev te industrije. Delavci zahtevajo zvišanje mezd.

Prihodnji teden odgovor glede sestanka štirih

PARIZ, 16. — V obveščenih krogih izjavljajo, da bodo odgovore francoske, angleške in ameriške vlade na sovjetsko noto glede konference štirih verjetno poslali v Moskvo v začetku prihodnjega tedna.

Ti odgovori ne bodo nadaljevanje razpravljanja z Moskvo o vzrokih in namenih konference štirih, pač pa bodo enostavno predlagali, naj bi se 5. marca sestali v Parizu namestniki, ki naj bi pripravili dnevni red pravega sestanka štirih.

Funkcionarji ameriškega državnega departmana so danes izjavili, da bi bilo «materialno mogoče» imeti sestanek 5. marca v Parizu, če bi se zahodne države in Sovjetska zveza takoj sporazumele za sestanek namestnikov zunanjih ministrov.

Odložitev usmrtitve 7 nemških vojnih zločincev

WASHINGTON, 16. — Ministrstvo za pravosodje je odredilo odložiti izvršitev smrtne obsodbe nad sedmimi nemškimi vojnimi zločinci, ki bi se bila morala izvršiti ta teden. Odložitev je odredil državni pravdnik, ker zvezno prizivno sodišče v ZDA ni še sklepalo glede priziva obtožencev.

Mac Cloy je nocoj izjavil, da se odložitev ni izvršila morda zaradi zopetne proučitve možnosti, da se usmrtitve preprečijo.

ACHESONOVE IZJAVE o obrambi Zahodne Evrope

Priprave za vključitev Španije, Grčije in Turčije v atlantski pakt - Eisenhower odpotoval v Evropo

WASHINGTON, 16. — Državni tajnik Dean Acheson je danes govoril pred senatnima komisijama za oborožene sile in za zunanje zadeve. Podprl je vladni načrt za pošiljanje čet v Evropo. Izjavil je, da morajo ZDA izrabiti začasno prednost, ki jo sedaj imajo zaradi svoje letalske in atomske nadmoči nad Sovjetsko zvezo, zato da ustanovijo skupno s svojimi zavezniki one skupne sile, ki so potrebne, da se prepreči napad.

Izjavil je tudi, da se računa, da se bodo borbene sile ameriških evropskih zaveznikov prihodnje leto podvojile.

Obsodil je predloge nekaterih republikancev, naj bi ZDA koncentrirale svojo obrambo na ameriški polobli in naj bi Evropa pripravila svojo obrambo, preden se pošlje ameriška pomoč. Nato je poudaril, da je kongres leta 1949 priznal potrebo prehodne akcije proti napadu, in je dodal, da varnost ZDA in njenih evropskih zaveznikov zahteva odločnih naporov, zato da se čimprej mogoče ustvari v Evropi uspešna sila.

«Sedaj imamo konkretno prednost na letalskem in atomskem področju», je nadaljeval Acheson. «Zato moramo pod tem obrambnim ščitom nadaljevati graditev skupnih sil Zahodne Evrope, ki bodo pozneje, ko se bo ta prednost zmanjšala, prispevala k preprečitvi napada. Danes vidimo, da se v Vzhodni Nemčiji in v sovjetskih satelitskih državah ustanavljajo oborožene sile. V pričakovanju dejanskih obrambnih sil bi Sovjetska zveza lahko uporabila satelite za prikrite napade v upanju, da bodo lahko sami odpravili, ker bi svobodni narodi lahko odgovorili samo s splošno vojno ali sploh ne bi odgovorili. Navzočnost primernih obrambnih sil pa bi odvrnila vsako skušnjavo te vrste».

Acheson je dejal, da je treba obrambo enotnosti Evrope izvesti na tri načine: 1 s preprečenjem vojne; 2. preprečiti Sovjetski zvezi, da izvede svoje napadalne načrte z drugačnimi sredstvi, kakor je vojna; 3. zajamčiti je treba zmago svobodnih narodov v primeru, da bi bila vojna neizbežna.

Na razna vprašanja je Acheson nato odgovoril, da upa, da bo prišlo do napredovanja pri vključitvi Španije v obrambne načrte Zahodne Evrope, in da je to odvisno od Španije. Upa, da se bo v kratkem vedelo kaj več o stališču te države ter da bo razvoj dogodkov dovedel do tesnejše združitve Španije z atlantskimi državami ter do španskega doprinosa za skupno obrambo. Nato je dodal, da se trudijo, da se dosežejo vedno tesnejši odnosi z Grčijo in Turčijo. Nato je Acheson še izjavil, da bi bila vsaka omejitev kongresa glede pošiljanja čet v Evropo «malo modra in negativna».

Nato je Acheson še izjavil, da bo izvedba atlantskih načrtov odstranila nevarnost splošnega napada satelitov Sovjetske zveze. Poudaril je še, da je Sovjetska zveza v zadnjem času čutila potrebo utrditi svoje nadzorstvo nad satelitskimi državami, kar je po njegovem dokaz slabosti.

Za Achesonom je poveljnik ameriškega glavnega štaba general Bradley izjavil, da bi bili dve ameriški diviziji, ki sta sedaj v Nemčiji, v veliki nevarnosti v primeru vojne in da bi pošiljatev drugih štirih divizij povečala njuno možnost obrambe. Pripomnil je, da bi morali nove ameriške čete poslati v Evropo čimprej, «zato da ne bi nihče dvomil, da imajo ZDA interes braniti Evropo, namesto da bi jo pozneje morale osvoboditi».

V krogih ameriškega departmana za obrambo zatrjujejo, da bodo prve dodatne ameriške čete verjetno odpotovale v Evropo prve dni marca ali vsekakor pred koncem pomladi.

General Eisenhower je danes odpotoval z britanskim parnikom «Queen Elizabeth» v Evropo.

Ameriško orožje za Čangkajška

ZDA bodo poslale nacionalističnim silam na Formozi za 50 milijonov dolarjev orožja in vojaškega materiala - Nadaljujejo se močni napadi Kitajcev na srednjem bojišču

KOREJSKA FRONTA, 16. — Danes zjutraj so kitajske čete izvedle močan napad na zahodnem delu fronte pri Čipjongu. Sile OZN pa so z močnim topovskim ognjem napad zavrnile. Zaradi močnega odpora sil OZN pri Čipjongu in Wonju so Kitajci premaknili proti vzhodu težo svojega napada, ki traja že 5 dni. Pri iskanju šibke točke so izvedli več napadov pri Čipjongu, Wonju in Pjongčangu. Med Wonju in Pjongčangom je več kitajskim skupinam uspelo zabiti klin v vrste OZN. Kitajske sile so na desni strani pustile za seboj Wonju, toda sile OZN trdno držijo položaje v mestu. Ameriške čete so včeraj odbile tri kitajske napade od Wonju in sovražnika razgnale.

Glavna točka, na katero izvajajo Kitajci največji pritisk, je črta Wonju-Cečon, toda tudi tu so bili njihovi napadi zavrnjeni. Poročilo severnokorejske vojske pa pravi, da je ta vojska skupno s kitajskimi «prostovoljci» nadaljevala ofenzivo na vseh področjih fronte. Dalje pravi poročilo, da so enote omenjene vojske na osrednjem bojišču obkolile in razgnale sovražnika na področju Hoengsong in Wonju ter popolnoma osvobodile to področje.

Iz Washingtona javljajo, da imajo ZDA namen v kratkem poslati orožje in material za 50 milijonov dolarjev kitajskim nacionalističnim silam na Formozi. V kratkem bo prispela v Tajpek ameriška vojaška misija.

Danes so kitajske sile napadle majhen otok Kao Teh 20 km od kitajske celine ob reki Ming. Nacionalistična posadka otoka pa je ta napad zavrnila. Kakor je znano, so v decembru začele kitajske sile operacije proti malim otokom vzhodne kitajske obale južno od Sangha ja, ki služijo za oporišča nacionalističnim gverilcem. V januarju so kitajske sile zavzele otok Pacific.

Proces v Oranu

Orano, 1: — V preteklem maju so v Alžiru aretirali več članov alžirske ljudske stranke. V zaporu so pridržali 47 od vseh aretiranih in jih obtožili, da so delovali proti varnosti države. Včeraj je bila proti njim razprava pred sodiščem v Oranu. Obtoženci so poudarjali, da je njihova stranka uradno priznana in da so jim njihova priznanja izsilili z mučenjem. Dalje so obtoženci izjavili, da je orožje in radijske oddajnike podtaknila policija.

V francoski narodni skupščini so danes med debato o notranjem proračunu razpravljali o policijskih operacijah v Južnozahodni Afriki. Razpravo sta načela dva komunistična poslanca, ki sta obsojala te policijske akcije. Posamezni člani vlade pa so izjavili, da so pri preiskavah našli veliko količino orožja in so pripomnili, da tam deluje neka organizacija, ki predstavlja pravo peto kolono v službi tujca.

TRŽAŠKI DNEVNIK

TRŽAŠKI DELAVSKI RAZRED MORA PREPREČITI da bi razbijaška in izdajalska politika lažnih sindikalistov mogla še nadalje škoditi njegovim interesom

Ne s priskledništvom v Rimu, temveč s sindikalno borbo v Trstu, se rešujejo vprašanja tržaških delavcev

Pred enim letom so Enotni sindikati in Delavska zbornica v Trstu s posebnim plakatom ter v svojem časopisju opozorili odgovorne oblasti na vedno težje in bolj nevzdržne pogoje, v katerih živijo industrijski delavci, kot tudi delavci vseh ostalih kategorij. Ta njihova akcija je sledila akciji, ki so jo istočasno podvzele sindikalne organizacije v Italiji.

Če je bil položaj za industrijske delavce kot tudi za delavce ostalih kategorij že pred letom nevzdržen, potem se je ta do danes še mnogo bolj zaostril, danes je razlika med plačami, ki jih delavci prejemajo in pa med življenjskimi stroški še mnogo večja; prav tako se je še povečalo število brezposelnih, ki si z majhno podporo ne morejo na noben način pomagati.

Delavska sindikalna organizacija, ki hoče opravljati svojo funkcijo in ki hoče pokazati svojo odločno voljo, da se bori za izboljšanje položaja delavskega razreda, mora postaviti za svojo prvo nalogo prav rešitev vprašanja težkih življenjskih in delovnih pogojev tržaškega delavskega razreda.

Sindikalni akcijski odbor za obnovo razrednih sindikatov, za njim pa še Zveza enotnih razrednih sindikatov, sta ob raznih prilikah objektivno analizirala položaj tržaškega delavstva ter nakazala smernice nadaljnji borbi, ki naj bi rešila vsa vprašanja v korist prizadetega delavskega razreda. Na konkretne zahteve sindikalnega akcijskega odbora in Zveze enotnih razrednih sindikatov niso voditelji Enotnih sindikatov in Delavske zbornice niti odgovorili. Voditelji Enotnih sindikatov, ki so še pred letom smatrali, da bi bila borba za dosego povišanja plač na vsoto 60 tisoč lir pravična in nujna, so to svoje mnenje sedaj spremenili ter so izjavili da predstavljajo zahteve razrednih sindikatov navadno demagogijo «titofašistov». Seveda se voditelji omenjenih sindikalnih organizacij še od daleč niso «spomnili», da bi postavili to važno vprašanje na dnevni red raznih skupščin, ki so jih v zadnjem času sklicali.

Kje iskati vzrok tej veliki spremembi stališča omenjenih voditeljev tukajšnjih sindikalnih organizacij? Kdor pozna vse njihovo delovanje in cilje, ki so si jih pri tem postavili bo prav gotovo jasno, da so bile njihove zahteve pred letom dni samo pretveza, s katero so hoteli preslepiti tržaški delavski razred ter ga tako pripraviti, da bo laže sledil uresničenju vseh njihovih bodočih načrtov. Da so naše trditve resnične, nam dokazuje že vse nadaljnje delovanje omenjenih voditeljev, ki niso v vsem tem času sprožili niti ene same sindikalne borbe, katere cilj bi bil konkretno izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev tržaških delavcev, temveč so bili nasprotno pripravljeni na kakršenkoli kompromis z delodajalci, pa četudi je ta predvideval le malenkostno izboljšanje dosedanjih težkih pogojev. Lahko torej trdimo, da se položaj v bistvu prav nič ni spremenil, tržaški delavci živijo danes v enakih in morda še težjih življenjskih pogojih, kot pred letom dni, le s to razliko, da so lahko še pred letom dni upali, da se bo stvar rešila, medtem ko smatrajo delodajalci sedaj, po vseh «borbah» tukajšnjih sindikalnih organizacij, vsa sporna vprašanja že za «rešena».

Pred dnevi so nekateri lokalni časopisi javili, da sta odšla predstavnik Delavske zbornice Novelli in predstavnik Enotnih sindikatov Radich v Rim na pogajanja o vprašanju premične lestvice. Njihova navzočnost na teh pogajanjih pomeni, da bodo tam sprejeti sklepi avtomatično veljavni tudi za Tržaško ozemlje, kot je bilo to že storjeno za ukrep o ustanovitvi notranjih komisij na našem ozemlju. Nihče torej ne bo spraševal tržaških delavcev, če bodo s pogoji, sprejetimi na teh pogajanjih, zadovoljni; o tem bosta odločala samo omenjena «sindikalista».

Kaj naj tržaški delavci pričakujejo od takšne «sindikalne borbe». Ali lahko takšna «borba» reši vprašanje povišanja mezd, vprašanje brezposelnosti, povišanja pokojnin, nastavitve mladih delavcev itd.? Kaj naj na primer pričakujejo tudi pristaniški delavci od «uspehov» takih pogajanj, ki jih rešujejo Radich in Novelli daleč od Tržaškega ozemlja, kjer živijo delavci v posebnih pogojih, kjer imajo delavci še tisoč in tisoč vprašanj, ki bi jih morali rešiti?

Toda voditelji omenjenih sindikalnih organizacij kot tudi voditelji nekaterih pristaniških družb imajo danes vse kaj drugega po glavi kot pa reševanje vprašanj, ki so življenjske važnosti za pristaniške delavce. Njih naloga je danes, da z lažnimi protesti in ogorčenimi pismi prikažejo pristaniškim delavcem svojo vlogo pri izvedbi ukaza štev. 21 vojaške uprave v vse drugačni in nedolžni luči kot je pa v resnici bila. Omenjenemu ukazu so sledile sicer skupščine in seje, toda rezultat teh je bilo le klavrno protestno pismo, ki predstavlja vse «ogorčenje» in «jezo» pristaniških delavcev.

Nič čudnega ne bi bilo, če bi Radich in Novelli s svojega potovanja v Rim prinesla tržaškim delavcem še kakšna druga «izboljšanja» poleg seveda že rešenega vprašanja glede premične lestvice. Tako bi se lahko na primer zgodilo, da bi bili tržaški delavci deležni kakšnega novega «poviška» plač, takšnega na primer, kot so ga dosegli v lanskoletni februarski stavki, ki je znašal komaj 43 lir dnevno (in še za izplačilo tega so se morali delavci sedaj ostro boriti).

Dolžnost in naloga tržaškega delavstva bo preprečiti tem voditeljem omenjenih sindikalnih organizacij, da izpeljejo svoje načrte, ki so v popolnem nasprotju z interesi delavskega razreda. Tržaški delavski razred mora preprečiti, da bi raz. tako imenovanih sindikalistov takoimenovanih sindikalistov mogla še nadalje škodovati interesom vsega delavstva ter služiti nasprotno interesom delodajalcev.

Razredni sindikat, ki je sindikat vseh delavcev in zahteva od svojih članov edino to, da so kot delavci res pripravljeni boriti se za interese delavskega razreda, mora predstavljati osnovo za ponovno obnovo sindikalnega gibanja delavcev Tržaškega ozemlja ter s tem tudi silo, ki bo lahko vodila tržaški delavski razred v njegovi vsakdanji borbi.

Za spoštovanje pravic gospodinjskih pomočnic

Pred dnevi smo prav slučajno prisostvovali pogovoru dveh gospodinjskih pomočnic, ki sta se srečali v tramvaju. Iz pogovora, smo sklepali, da sta se bili domenili, da preživita nedeljsko popoldne skupaj, pa ene izmed njiju ni bilo na določeni sestanek. Ta se je svoji prijateljici opravičevala, češ da ni mogla z doma, ker je imela njena gospodinja obiske in si pri tolikem delu sploh ni upala prositi za dovoljenje.

«Pa pretekli četrtek te tudi ni pustila z doma» je vpraševala prva.

«O, saj bi me bila pustila, pa nisem vedela, kam bi šla in tako sem ostala doma», se je opravičevala druga.

«Ne bodi neumna in ne delaj več takih «uslug», je spet nadaljevala prva pomočnica, «gospodinje se prav rade takih uslug navadijo in kar je danes samo še usluga, postane jutri že navada. In če ji drugič takšno uslugo odrečeš, ti tako zameri, da ji še dolgo potem ne prideš v milost. Da bi ti take usluge plačala, ji seveda še na misel ne pride. Jaz delam popolnoma drugače. Kadar je moj svobodni dan ali večer, takrat hočem biti res svobodna. Če nimam kam iti, potem pač kaj čitam. Toda prosta hočem biti. No če bi videla, da je prav sila, bi seveda pomagala, a da bi to potem postala navada — ne, tega nočem».

«Veš, moja gospodinja je zelo dobra z menoj in bojim se, da bi mi zamerila takšno ravnanje, kakršnega mi ti svetuješ. Če bi morala iskati novo službo, bi mi bilo zelo težko, ker sem se te komaj privadila. Toda za prihodnjo nedeljo se lahko zmeniva; če ne bo prišlo kaj vmes, se lahko vidiva». Ena izmed gospodinjskih pomočnic je izstopila in s tem je bilo tudi pogovora konec.

V zvezi z omenjenim pogovorom je vstal pred nami ponovno problem gospodinjskih pomočnic ki jih lahko upravičeno smatramo za eno najbolj zatiranih in izkoriščanih kategorij delavk, za katerih pravice in interese se niti sindikalne organizacije ne morejo boriti, ker gospodinjske pomočnice namreč nimajo svojega sindikata. Že večkrat je bilo postavljeno vprašanje najti način, kako sindikalno povezati tudi gospodinjske pomočnice; glavna ovira pri rešitvi tega vprašanja je bilo vedno pomanjkanje nekakšnega združenja vseh gospodarjev, s katerim bi se lahko sindikalne organizacije pogajale ter od katerega bi lahko zahtevale spoštovanje sprejetih določb v korist gospodinjskih pomočnic.

Kolikor je nam znano, bi morale imeti pri nas gospodinjske pomočnice vso pravico do enega prostega večera v tednu (navadno v četrtek zvečer) ter do prostega nedeljskega popoldneva. Uživajo vse gospodinjske pomočnice, ki jih je v Trstu okrog 3000, to pravico? Mislimo, da ne. Seveda je tudi to odvisno od gospodarja oziroma gospodinje. Marsikatera gospodinja se zaveda, da je tudi njena gospodinjska pomočnica svoboden človek, ki lahko razpolaga s svojim prostim časom, zato ji te pravice ne odreka, za kar ji je pomočnica vedno zelo hvaležna. Še večje je pa število takšnih gospodinj, ki sicer vedo da bi morale tudi njih pomočnice imeti prost večer in nedeljsko popoldne, pa jim je mnogo ljubše in bolj ugodno, če na to «pozabljajo» ter z izgovori o neizvršenem delu ali podobno, zadržujejo svoje pomočnice doma.

Marsikatera gospodinja, ki sicer privoli v to, da ima njena pomočnica v nedeljo popoldne prosto, se izgovarja, da je ne pušča ob večerih z doma samo zaradi tega, ker je dekle še mlado in bi lahko zašla v slabo družbo. Če se ve, da ima pomočnica morda svojega zaročenca, jo svari celo na ta način, da bi bil tudi on nezadovoljen, če bi vedel, da hodi ob večerih sama z doma. Pri starejših pomočnicah uberejo drugo taktiko; te po njihovem niso več potrebne nobene zabave in se tako lahko, na ljubo delu, odrečejo svojim prostim večerom. V začetku je gospodinjski pomočnici težko, potem pa v borbi za vsakdanji zaslužek pozabi tudi na to krivico, pozabi na to, da je tudi ona svoboden človek, ter se posveti popolnoma delu, za katerega prejme komaj toliko, da si lahko od časa do časa privošči novo oblekco ali čevlje, ali pa pošlje kakšno malenkost svojim staršem.

Iz tega, kar smo do sedaj povedali, je jasno razvidno, da imamo med gospodinjskimi pomočnicami take, ki se svojih pravic zavedajo in se za spoštovanje teh tudi borijo; imamo pa prav gotovo še večje število takih, ki so prišle v službo popolnoma mlade in neizkušene in so se bale zameriti svoji gospodinji takim se zdi, da jim gospodinja napravi že veliko uslugo in milost, če jih pusti proste ob nedeljah popoldne. Ob delavnikih zvečer se sploh ne upajo prositi, da bi lahko šle z doma, ker se bojijo jeze in očitkov. Dokler bo število takih gospodinjskih pomočnic še veliko, je seveda zelo težko predvidevati rešitev tega tako perečega problema.

Na vsak način bi bila naloga razredne sindikalne organizacije, da prouči tudi to vprašanje in skuša pomagati pri izboljšanju delovnih in življenjskih pogojev vseh gospodinjskih pomočnic na našem ozemlju. Da bo borba za rešitev tega problema uspešna, morajo v tej sodelovati tudi vse gospodinjske pomočnice, ki morajo zahtevati spoštovanje svojih pravic in interesov.

DRAMSKA SKUPINA Z OPČIN
bo uprizorila
v nedeljo 18. februarja 1951 ob 16. uri
na KONTOVELU
Golievo štiridejanko
Petrčkove poslednje sanje
Vabimo k številni udeležbi. Čisti izkupiček bo v korist Dijaške Matice.

Sindikalni sestanek na Proseku

Včeraj zvečer so se sestali na Proseku delavci, zaposleni pri raztovarjanju lesa, ki so včlanjeni v Enotnem razrednem sindikatu za mešano stroko. Sestanka se je udeležilo veliko število delavcev, ki so z zanimanjem sledili poročilu o celotnem položaju tržaškega delavskega razreda ter o nalogah, ki jih mora ta v bodoče rešiti. Po končanem poročilu so navzoči izvolili odbor, ki ga sestavlja pet članov, katerega dolžnost bo ščititi interese delavcev, zaposlenih pri raztovarjanju lesa na Proseku. Ob koncu sestanka so se navzoči obvezali, da bodo storili vse, da povečajo vrste članov razrednih sindikatov, ki bodo lahko tako še z večjo odločnostjo vodili borbo za obrambo pravic in interesov delavskega razreda na našem ozemlju.

Seja conskega upravnega sveta

Na zadnji seji conskega upravnega sveta so se obravnavala razna administrativna vprašanja, ki so bila vpisana na dnevnem redu.

Med temi je bil odobren odlok tržaškega pokrajinskega urada, da se izvrši izprememba v proračunu za leto 1951 za zidavo 36 stanovanj za nameščence, ker je ZVU zvišala svoj prispevek od 50 odst. na 56 odst. Odobren je bil tudi odlok, s katerim bo otroška menza, ki jo je pripremila Antituberkulozna zveza v Ul. Pondares 23, v letu 1951 v režiji pokrajinskega urada.

Cene, ki jih je tržaška občina določila za uporabo kopalnic in prh po članih športnih društev ob priliki tekem na občinskem stadionu v Ul. Valmaura, so bile odobrene.

Končno je bilo pregledano nekaj pritožb nanašajočih se na trgovske dovolilnice.

IZPRED SODIŠČA

Hazard je nevarna igra

Aprila meseca 1948 leta sta bila dva policijska agenta opozorjena na bar «X» v Ulici Roma, kjer so se številni gostje tega lokala in lastnik sam ukvarjali s hazardnimi igrami. Eden izmed dveh agentov je stopil v lokal, kjer je bilo okrog večje mize zbranih 15 do 20 ljudi, zatopljenih v igro, drugi pa je stopil po ojačenje. Tako so zajeli okrog 15 oseb in jih spravili zaradi prepovedane igre pred sodišče, kjer so se včeraj zagovarjali. Med razpravo je prišlo na dan, da se je igralo tudi za visoke vsote, akoravno je policija v trenutku preiskave zaplenila le 20.000 lir.

Glavno krivdo je sodišče naprtilo lastniku bara Sergiju Salvatoriju, katerega je obsodilo na leto in pol zapora ter 96.000 lir kazni. Trem drugim, in sicer Sbrogli Romeu, Cantoniju Aureliju, De Marchi Claudiju je naložilo 30.000 lir globe, vse ostale pa oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Predsednik Picciola, tožilec Burattini, zapisnikar Pivk. Obtožence so zagovarjali odvetniki: Ferrero, Bologna in Martinelli.

Urad za osebne izkaznice še danes zaprt

Obveščajo se vsi zainteresirani, da bo urad za izdajo osebnih izkaznic v Ul. SS. Martiri štev. 3 zaradi selitve v Ulici Malcanton št. 3, še danes zaprt za občinstvo.

KOLEDAR

Sobota 17. februarja
Kristjan, Bratomil

Sonce vzide ob 7.06, zatone ob 17.33. Dolžina dneva 10.27. Luna vzide ob 12.39, zatone ob 4.50.

Jutri, nedelja 18. februarja
Simeon, Drago

Gledališče - Kino - Radio

Sinoči sem na vasi bil

Sinoči sem na vasi bil,
na oni kraj potoka,
slišal sem en mili glas,
se moje dekle joka.

Le jokaj se, le jokaj se,
saj si si sama kriva:
imela si fanta luštnega,
zakaj si ga zapustila.

V nedeljo je v Celovcu sejem,
tja ga bom peljala,
al' ga bom zataušala,
al' ga bom prodala.

Pa prav poceni ga ne dam,
sem ga težko dobila,
rajši ga domov peljam,
še bolj ga bom ljubila.

Žgancev mu bom skuhala,
z ocvirki zabelila;
bo ocvirke dol pojel,
še mleka bom nalila.

OF

Obveščajo se vsi člani Osvobodilne fronte **v Nabrežini**, ki še niso zamenjali članske izkaznice, da se javijo na sedežu OF (Dutkova hiša).

V nedeljo 18. t. m.:
v Saležu bo bo 9. uri v običajnih prostorih konferenca Osvobodilne fronte za občino Zgonik. Razpravljalo se bo o politično-gospodarski problematiki občine Zgonik.
v Nabrežini bo na sedežu ob 9. uri sestanek Osvobodilne fronte, na katerem se bo razpravljalo o važnih političnogospodarskih vprašanjih.
v Sesljanu bo ob 14.30 v dvorani (pri peku) sestanek Osvobodilne fronte za Sesljan in okoliške vasi. Na dnevnem redu bodo lokalna politično-gospodarska vprašanja.

V nedeljo 18. t. m.:
bo sestanek članov OF za sektor Sv. Ane; sestanek se bo vršil na običajnem mestu.

ZPP

Danes
ob 20. uri bo imela okrajna sekcija Zveze partizanov v Škednju svojo sejo, ki bo na sedežu.

Glasbena šola v Trstu

Sporočamo vsem staršem naših gojencev kakor tudi vsem onim, ki se zanimajo za napredek naše mladine na glasbenem polju, da bo v sredo, 21 februarja ob 20. uri v dvorani Ljudskega doma (Avditorij) vhod v Ul. Teatro Romano javna produkcija gojencev naše šole. Nastopili bodo gojenci iz klavirskega, violinskega, solopevskega in harmonikaškega oddelka. Vstop bo prost vsakomur.

Ravnateljstvo

Glavni svet ASIZZ

ima v nedeljo 18. t. m. sejo ob 9. uri dopoldne na sedežu v Ul. R. Manna 29.

Nabavite si novo pesmarico!

Ob koncu leta 1950 je izšla v Ljubljani v samozaložbi pesmarica, obsegajoča 5 eno in dvoglasnih pesmi znanega glasbenika Rada Simonitija. Pesmi «Gosli», «Naša muca» in «Ležaj, ninaj, tut ujnač» so enoglasne in prirejene za dvoglasje, «Veseli koledniki» in «Na Jurjevo» pa sta enoglasni s spremljevanjem klavirja. Priporočamo vsem šolam, ki imajo mladinske pevske zbore, da si pesmarice nabavijo. Naročila sprejema Glasbena Matica v Trstu, Ul. Sv. Frančiška 22-1, ki ima omenjeno zbirko že v zalogi. Cena izvodu je samo 30 lir.

Izleti PDT

Izlet na Lokve, ki je bil najavljen za 18. t. m., odpade zaradi slabih snežnih razmer.

Priredi pa se izlet v Črni vrh nad Idrijo v nedeljo 25. t. m., kakor že javljeno. Odhod bo bo 5.30 zjutraj od začetka Ul. Fabio Severo.

KINO

Rossetti. 21.00: «Black and White» revija v dveh dejanjih.
Excelsior. 15.30: «Medeleinina tajna ljubezen», Ann Tott, Ivan Desny.
Nazionale. 15.45: «Pravici je zadoščeno» Andre Coyatte.
Arcobaleno. 15.00: «Dvoboj v Berlinu». Barvni film.
Fenice. 16.30: «Barbablù in njegovih šest žena», Totò.
Filodrammatico. 16.00: «Muka», A. Nazzari.

Alabarda. 16.00: «Oktobrsko vabilo», Glenn Ford v barvah.
Armonia. 15.30: «Zaljubljenci mrtvega mesta», Mac Crea.
Garibaldi. 15.00: «Generalni inšpektor», Danny Kaye. Barvni film.
Ideale. 15.30: «Skrivnost Mayerlinga», Jean Marais.
Impero. 16.00: «Strelci puščave», G. Madison.
Kino ob morju. «Adam in Eva», Macario.
Italia. 16.00: «Sanjal sem paradiž».
Savona. 15.00: «Vrni se domov, Lassi», v barvah.
Viale. 16.00: «Nočni prekupčevalci».
Vittorio Veneto. 15.15: «Lassijev sin», P. Lawford.

Azzurro. 16.00: «Rdeče sence», John Wayyne.
Belvedere. 15.00: «Julija in Romeo», N. Shearer L. Howard.
Marconi. 15.30: «Ljubezen pod krovom», v barvah.
Massimo. 16.00: «Noetova barka».
Novo Cine. 16.00: «Klic gozda», Clark Gable, Loretta Young.
Odeon. 16.00: «Usodna strast» Jole Paoli.
Radio. 15.30: «Zakon časti», A. Ladd.
Vittoria. 16.00: «Devica Orleanska», Ingrid Bergman.
Venezia. «Kalifornija». Deanne Durbin.
Sv. Vid. 15.30: «Nora ženska».

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA
(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SOBOTA 17. FEBRUARJA 1951

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila v italijanščini. 7.00: Napoved časa in poročila v slovenščini. 7.15: Jutranja glasba.

12.00: Operna glasba. 12.30: Melodije za harmoniko. 12.45: Poročila v italijanščini. 13.00: Napoved časa, poročila v slovenščini. 13.15: Pevski ansambli in solisti. 13.45: Kulturni pregled v italijanščini. 14.00: Igra zabavni orkester Radia Ljubljane. 14.30: Pregled tiska v italijanščini. 14.45: Pregled tiska v slovenščini.

17.30: Gospodarski pregled v italijanščini. 17.45: Skladbe za orgle. 18.00: Pionirska ura v italijanščini. 18.30: Mladinske skladbe. 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila v italijanščini. 19.30: Napoved časa in poročila v slovenščini. 19.45: Partizanski samospevi. 20.00: Hrvatski kulturni pregled v hrvaškem jeziku. 20.30: Hrvatske narodne pesmi. 20.45: Politični pregled v slovenščini. 21.00: Vedri sobotni večer v slovenščini. 21.30: Igra veseli kvintet. 22.00: Jugoslovanske aktualnosti v italijanščini. 22.15: Lahka in plesna glasba. 23.00: Zadnja poročila v italijanščini. 23.05: Zadnja poročila v slovenščini. 23.10: Objava nedeljskega sporeda v italijanščini in slovenščini. 23.15: Nokturni. 23.30: Zaključek večerne oddaje.

RADIO TRST II.
SOBOTA 17. FEBRUARJA 1951

7.15: Napoved časa in poročila. 7.30: Jutranja glasba. 8.30: Zaključek jutranje oddaje.

11.30: Za vsakogar nekaj. 12.00: Ljudje in nazori. 12.15: Orkester Melacrino. 12.45: Napoved časa in poročila. 13.00: Slovenski dueti in kvarteti. 13.20: Šramel kvintet - Veseli godci. 13.40: Glasba za štiri klavirje. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled tiska. 14.30: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Plesna glasba. 18.00: Glas Amerike. 18.15: Schumann: Koncert v A molu. 18.45: Vaški odmevi. 19.00: Programski periskop. 19.05: Gluck: Paris in Helena - operna suita. 19.18: Včerajšnje in današnje melodije. 19.45: Napoved časa in poročila. 20.00: Športna kronika. 20.10: Pestra glasba. 20.30: Komentar o položaju na Koreji. 20.40: Vesela glasba. 21.00: Sobotni večer, nato Lahka glasba. 22.00: Balalajke, nato Vesela glasba za zaključek tedna. 23.15: Napoved časa in poročila. 23.30: Polnočna glasba. 24.00: Zaključek večerne oddaje.

RADIO TRST I.
SOBOTA 17. FEBRUARJA 1951

7.45 Jutranja glasba.

12.00: Iz operet. 13.00: Poročila. 13.25: Ritmi in pesmi, orkester Lutazzi. 14.30: Gabor Radies s svojim ciganskim orkestrom. 14.50: Gledališka kronika, Silvio D'Amico.

17.30: Glas Amerike. 18.00: «Ni treba nikoli na nič staviti», trodejanka A. de Musseta. - Nato lahka glasba. 19.40: Življenje mesta. Govori podžupan ing. dr. R. Visintini. 20.00: Poročila. 20.25: Orkestri. 21.15: Cik-cak, glasbeni variete. 22.00: Rimsky - Korsakov «Seherezada». 22.45: Kvintet Shop. 23.10: Poročila. 23.35: Plesna glasba.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Crevato, Ul. Roma 15; Al Lloyd, Ul. Dell'orologio 6; Signori, Trg Ospedale 8; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Gmeiner, Ul. Giulia 14; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imajo stalno nočno službo.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 9150-9250, papirnati šterling 1750-1780, dolar 718-722, telegrafski dolar 722-724, švicarski frank 169 170, francoski frank 180-185, avstrijski šiling 23:50-24

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
za Tržaško ozemlje

Danes 17. t. m. ob 20. uri gostovanje na KONTOVELU z Božičevo dramo
«Umik»
Vlogo Mire Novakove igra Zlata Rodoškova

Gledališče Verdi

V nedeljo ob 16. uri bo druga predstava opere «Il Campiello» Ermana Wolf-Ferrarija. Na redu abonenti «D». V vlogi Done Cate Panciarie Luigi Nardi, v ostalih vlogah isti pevci kot pri prvi predstavi. Dirigent Umberto Berrettoni.

Pripravlja se zadnja opera sezone «Nuernberški mojstri pevci» Riharda Wagnerja. V glavnih vlogah: Augusto Beuf, Elena Rizzieri, Mariano Stabile in Mario Tommasini. Dirigiral bo Robert F. Denzler.

URADNE OBJAVE

JAVNA DRAŽBA ZA GRADBENA DELA

Tržaška občina obvešča, da bo 6. marca 1951 od 12. do 13. ure javna dražba za dodelitev gradnje novega stranišča na začetku Ul. Fabio Severo v bližini že obstoječega. Vsa pojasnila se dobe na občini v sobi 203 (urad za pogodbe).

ZAPRTI ULICI

Občina obvešča, da bo od 19. februarja 1951 Ul. Monte San Gabriele zaprta v višini Ul. Monte Grappa zaradi popravil na plinski napeljavi.

Od 19. februarja 1951 bo Ul. A. Caccia zaprta od Largo Barriera Vecchia do Ul. Parini do dovršitve dela za kanalizacijo v isti ulici.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 16. februarja 1951 se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 10 oseb, porok pa je bilo 6.

Cerkvene poroke: varilec Giuseppe Arteritano in šivilja Zdenka Dragičević, uradnik Mario Hullon in prodajalka Anna Luka, narednik angl. vojske Roy Hoomes in frizerka Elda Ellero, uradnik Paolo Schiraldi in uradnica Alma Samani, zidar Santo Giacomin in gospodinja Ana Benčič, mehanik Guido Resmini in gospodinja Teresa Fiorenzo.

Umrli so: 80-letna Maddalena Toso vd. Crisman, 71-letna Marija Monkovič por. Capuccini, 76-letni Giuseppe Fabbro, Mi-letna Pasqua Miniussi por. Maniussi, 85-letna Katerin Marolina vd. Dougan, 86-letna Carolina Požar vd. Fait, 83-letna Ana Kristovič, 53-letna Amalia Dusi, 87-letni Michele Bussi, 66-letni Armido Boscarolli

Zahvala

Globoko ganjeni se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in vsem, ki so na kakršen koli način počastili spomin naše drage

Kristine Biščak roj. Kainer

Družine: BISCAK, LAVRENČIČ in KAJNER

MALI OGLASI

AMPLIFIKATOR 30 AMP. v izvrstnem stanju na prodaj po ugodni ceni. Telefonirati na 29881.

Izlet v Planico

priredi «ADRIA-EXPRESS» ob priliki smučarskih tekem 11. MARCA. Skoki na 80-metrski skakalnici. Izlet bo z avtobusom in sicer prvi avtobus odide iz Trsta v soboto 10. marca zjutraj; povratek 11. marca zvečer. Drugi avtobus odide v nedeljo 11. marca zjutraj; povratek istega dne zvečer.

Vpisovanje do 20 februarja pri «Adria-Express», Ul. Fabio Severo 5b. tel. 29243.

ADEX - IZLETI

4. MARCA bodo izleti v:

Motovun (Montona), Ljubljano in Pulo

Vpisovanje do 17. t. m. pri «Adria-Express» Ul. F. Severo 5 b, tel. 29243.

Od tu in tam nam pišejo

Kmečko posvetovanje v Prečniku

Sinoči so se zbrali v Prečniku nekateri domačini na kmečko posvetovanje, ki ga je organizirala Kmečka zveza. Zastopnik KZ je govoril o delovanju in nalogah Kmečke zveze, ki zastopa naše kmete, brani njihove interese ter je že mnogo koristnega napravila za naše ljudi v enem letu obstoja.

Vsi so prišli do zaključka, da je nujno in koristno, da se vsi naši kmetje ne glede na politično pripadnost združijo v svojo stanovsko organizacijo, da bodo tako laže branili svoje koristi. Tov. Janko Furlan je nato še omenil razne probleme našega kmetijstva, navzoči domačini pa so povedali svoje težave in potrebe svoje vasi. Kakor po nekaterih drugih vaseh v nabrežinski občini, imajo tudi v Prečniku jusarsko zemljišče, vaščani pa se pritožujejo, da se jim godi v tem pogledu krivica, ker nabrežinska občinska uprava ne upošteva pravice vasi do jusarske samouprave. Ker je ta zadeva v nabrežinski občini na dnevnem redu in je nujno, da se uredi čimprej, bodo tudi v Prečniku izvolili jusarski odbor. Predložili ga bodo v odobritev pristojnim oblastem, da bo upravljal jusarsko last, ki je večinoma gozd, a so ga Nemci skoraj vsega posekali med vojno. Predvsem bo moral ta odbor zahtevati plačilo odškodnine, za škodo, ki so jo Nemci napravili s sekanjem gozda, poskrbeti pa bo treba tudi za novo pogozdovanje itd.

V Prečniku bi potrebovali tudi novih trtnih sadik, to je takih, ki bodo uspevale na naši kraški zemlji, semenskega krompirja itd. Kar se pa tiče nujnih vaških potreb, je treba v Prečniku postaviti javno razsvetljavo v vasi, vsaj tri žarnice. V Prečniku imajo namreč že električno luč, ker so si jo že pred leti sami preskrbeli, občinska uprava pa bi morala čimprej postaviti po vasi javno razsvetljavo, ker imajo v Prečniku iste pravice kot druge vasi, kjer je že luč in javna razsvetljava.

Med diskusijo so govorili tudi o drugih zadevah in osebnih problemih, za katerih rešitev se bodo obrnili čimprej na Kmečko zvezo in kdor še ni, bo postal njen član.

Neka domačinka je tako pripomnila ob zaključku sestanka: «Škoda, da nisem tega vedela prej, bi si bila prihranila toliko poti po raznih katastrskih in drugih uradih ter pisarnah v Trstu in Tržiču».

Iz Ricmanj

Zakaj ni na avtobusih slovenskih imen naših vasi

V našo vas vozi iz Trsta avtobus podjetja Ferjančič - Feriani. Toda s sedanjim vozilom nismo prav nič zadovoljni, ker je v slabem stanju. Večkrat se med vožnjo ustavi, pa tudi notranjost ni prav lepa, zlasti glede čistoče.

Pa ni samo to. Lastnik avtobusa, čeprav je Slovenec, ni dal napisati na svoj avtobus, ki vozi v popolnoma slovenske kraje, slovenskih imen naših vasi Kaj še čaka g. Ferjančič? Pravico imamo zahtevati od vsakogar, da spoštuje imena naših vasi, to pa še zlasti od Slovenca in podjetnika, ki ima od nas dobičke. Tudi na voznih kartah naj bodo dvojezični napisi; uslužbencem, šoferjem in sprevodnikom pa priporočamo, naj se ne sramujejo svojega jezika.

Iz Doline

Seja Ljudske fronte za dolinski okraj

Ob polnoštevilni udeležbi je bila v četrtek v Dolini seja Ljudske fronte za dolinsko občino. Na dnevnem redu je bilo poročilo o politično-gospodarski situaciji v občini, nato pa se je razpravljalo o nujnejših gospodarskih in drugih vprašanjih, ki so ostala nerešena zaradi nezadostnega zanimanja občinske uprave. Številni problemi življenjske važnosti za občane so obtičali nerešeni, na mrtvi točki. Tako je z borbo za enakopravnost jezika, zato se ni čuditi, da se upa kmečki inšpektorat pošiljati italijanske predavatelje slovenskim kmetom, kot se je to dogodilo v Boljuncu z izgovorom, da ne razpolagajo s potrebnim številom slovenskih strokovnjakov itd. Prisotni tovariši iz Boljunca so poudarili, da ne gre za pomanjkanje slovenskih strokovnjakov ker jih mnogo poznajo, ki bi lahko predavali; pač pa gre za načrtno poitalijančevanje. Zato je dolžnost občinske uprave, da se temu upre.

Zelo so zaskrbljeni lastniki zemljišč v industrijski coni zaradi izredno nizkih cen, ki se uveljavljajo pri razlaščanju. Vsi so poudarili nujnost združitve vseh kmetov v strokovni organizaciji: Kmečki zvezi. Po drugi strani pa je dolžnost občine, da se zavzame in ščiti tudi v tem pogledu interese svojih občanov.

Sprejeti so bili številni sklepi za rešitev važnejših vprašanj, nato pa so sklenili, da bodo odslej seje pogostejše prav glede na to, ker sedanja kominformistična občinska uprava zanemarja življenjsko važna vprašanja občanov, ki pa jih je treba rešiti v nacionalnem in gospodarskem interesu vsega prebivalstva dolinske občine.

Danes ob 18. uri bo v galeriji «Scorpione» otvoritev umetniške razstave. Kipar
Sigfrido Maovaz
bo razstavljal zanimivo zbirko svojih del.

Zakaj...?

ZAKAJ ti na obmejni železniški postaji v Dragi civilna policija ob prehodu v Jugoslavijo vsakikrat pritisne na rotno dovolilnico velik pečat?

Bo kmalu doma?

MILOS SEMEC *iz Sv. Križa, deček, ki je imel tako imenovano «modro bolezen». Prof. Grob v Švici ga je operiral in v Sv. Križu čakajo, da ga ozdravljenega zopet pozdravijo v svoji sredi.*

Nenadna smrt na cesti

Včeraj dopoldne ob 9.30 so peljali v mrtvašnico splošne bolnice ter postavili na razpolago sodnim oblastem truplo Josipa Živca, stanujočega v Ul. Soncini 13. Nesrečnega Živca, ki je bil rojen pred 45 leti v Zgoniku, so pobrali mrtvega ob 7.20 zjutraj nekaj korakov stran od njegovega stanovanja. Kakor je pokazala zdravniška preiskava, je umrl zadet od kapi in to v trenutku, ko se je z vrečo orodja na rami napotil na delo.

Žeparski podvig

Včeraj popoldne je 42-letni mehanik Giordano Cantarutti iz Ul. Mauroner 12 javil policiji, da mu je okrog 18. ure, ko se je vozil v filobusu «L», neznan žepar izmaknil denarnico. Okradenec je imel v denarnici 14.000 lir in osebne dokumente. Policija je uvedla preiskavo.

Skodelica kave

To ni skodelica kave iz Cankarjeve črtice, marveč ona druga, ki jo je 45-letna Marija Scarabot treščila v glavo svoji sostanovalki 34-letni Mariji Matosovich iz Ul. sv. Frančiška 14. Povzročila ji je s tem nerodno rano nad desno obrvjo, zaradi česar se bo morala Matosovicheva zdraviti najmanj teden dni. Zadeva je imela opisani zaključek seveda šele potem, ko sta se ženski pošteno skregali in si povedali druga drugi vse ono, česar se človek pri dobri volji običajno ne domisli.

Vsakodnevne nesreče

Petindvajsetletni uradnik Stellio Polenghi iz Ul. Alfieri 7 si je med delom na parniku «Bruciatutto» iztrgal noht sredinca na desni roki. Z reševalnim avtomobilom RK so ga prepeljali v splošno bolnico in mu nudili prvo pomoč. Polenghi bo ozdravel v 10 do 12 dneh.

Pri varjenju cevi v lesnem skladišču se je nevarno opekel, po desni roki 27-letni varilec Amatore Pascolat, stanujoč v Ul. Trieste 49. Z reševalnim avtomobilom so ga prepeljali v splošno bolnico, kjer so ugotovili, da se bo moral zdraviti 12 do 20 dni.

Desno zapestje si je poškodoval z mizarskim dletom 28-letni Bruno Vilmar, stanujoč pri S.M.M. zgornji 205. V splošni bolnici, kamor so ga prepeljali, so mu obvezali roko, o se bo moral vsceno zdraviti nekaj nad teden dni.

Proti večeru so sprejeli v kirurgični oddelek tukajšnje bolnice 9-letnega Marija Terčona z Repentabra, stanujočega na Proseku št. 2. Dečko ima več nevarnih poškodb na desnem stegnu in lažjo opeklino na desni roki. V bolnico so ga prepeljali z reševalnim avtomobilom RK. Zdraviti se bo moral najmanj mesec dni. Kakor je Terčon pripovedoval v bolnici, je s 15-letnim bratom nabiral drva za kurjavo na bližnji gmajni, kjer sta našla granato. Z nevarnim orožjem pa sta ravnala tako neprevidno, da je eksplodiralo in mu povzročilo opisane poškodbe.

Zasluženi pokoj sodnijskega zapisnikarja

Po skorodą polstoletnem službovanju se je včeraj uradno poslovil od sodišča in se umaknil v zasluženi pokoj 70-letni sodni zapisnikar Francesco Paterno, ki je v poslednjem času stal na čelu stanovskim tovarišem kot šef-zapisnikar prve stopnje. V imenu sodelavcev in predstojnikov se je od njega poslovil predsednik tukajšnjega sodišča Santomaso ter mu v priznanje za dolgoletno vestno službovanje izročil v dar lično spominsko posvetilo in radijski sprejemnik.

Smrti in poroke lansko leto v nabrežinski občini

Leta 1950 so umrli v nabrežinski občini:

Ludvik Ferfolja iz Sesljana; Zofija Adamič, por. Bertolli iz Nabrežine; Karolina Bertonja, vd. Bertonja iz Stivana; Karolina Milič, vd. Tansani iz Sesljana; Zofija Tavčer, por. Legiša iz Sesljana; Cesare Pizzul iz Nabrežine; Vincenc Kocjan iz Cerovelj; Ivana Sosič, vd. Gulič iz Nabrežine; Kristjan Pertot iz Nabrežine; Ivan Žerjal iz Sv. Križa; Dario Legiša iz Nabrežine; Anton Redivo iz Trsta; Ivan Zidar iz Šempolaja; Claudio Venutti iz Trsta; Stefan Pernarčič iz Medjevasi; Anna Micali, vd. Gruden iz Nabrežine; Dominik Škerk iz Trnovce; Josipina Gabrovec, vd. Dobrila iz Nabrežine; Corrado Roset iz Nabrežine; Ivana Terčon, por. Semolič, iz Mavhinj; Antonija Zigon, por. Colja, iz Devina; Tereza Miklavžina, iz Nabrežine; Frančiška Sardoč, vd. Leban iz Sesljana; Adelia Soldatič iz Prečnika; Ivana Kralj, por. Gruden, iz Šempolaja; Mario Ciano iz Trsta; Mariza Rebula iz Devina; Anton Cimador iz Nabrežine; Franko Pipan iz Sesljana; Anton Furlan iz Nabrežine; Amalija Devetak, vd. Gruden iz Nabrežine; Angel Sedmak iz Sv. Križa; Alfrida Lukman, por. Peric iz Nabrežine; Jernej Pertot iz Nabrežine; Ivana Gruden, vd. Caharija iz Nabrežine; Marija Legiša, por. Terčon iz Mavhinj; Alojzij Pieri iz Sesljana; Ivan Legiša iz Mavhinj; Marija Pecikar, vd. Orsetti iz Devina; Frančiška Fabjančič, por. Periciz Madjevasi; Avguštin Terčon iz Mavhinj; Frančiška Legiša, vd. Peric iz Sesljana; Marija Tence, por. Košuta iz Sv. Križa; Marija Hoellwarth, por. Zoričič; Ferdinand Alberti iz Trsta.

Poročili pa so se:

Rudolf Rebula in Marija Meacco, Julijan Kozmina in Frančiška Pernarčič, Ivan Legiša in Marija Vran, Teodor Prinčič in Figelj Ana Miroslav Peric in Bertonja Italia, Peter Voce in Bruna Perak, Bruno Acquavita in Dominika Pernarčič, Anton Ušaj in Olga Caharija, Egidio Canter in Marčela Usaj, Vladimir Pernarčič in Danica Pahor, Silvester Mugerli in Josipina Stanič, Josip Suc in Marčela Kobal, Dario Pata in Jolanda Terčon, Klavdij Caharija in Diana Cimadori, Luigi Benigni in Jolanda Pogacini, Alvarez Abraham in Marija Stulin, Gino Soldatič in Pierina Adamič, Rudolf Gregorič in Rosina Pittoritto, Albert Kante in Elvira Zužek, Nello Boschi in Frančiška Doljak, Radivoj Slavec in Otilija Kovačič, Mario Carraria Martinotti in Josipina Zužek, Vladimir Kariš in Ada Paušner, Karel Kukanja in Danica Pertot, Adamson William Eric in Marija Gruden, Virgilio Ierini in Marija Pernarčič, Mario Occhini in Mafalda Rubieri, Luigi Misseroni in Stefanja Peric, Remimij Sušterčič in Adela Zužek, Božidar Lupinc in Mirella Perčič, Bruno Aloisio in Zora Beltram, France Kete in Bogomira Merkelj, Srečko Kobal in Marija Škerk, Franc Bogatec in Irena Visintin, Kristjan Sulič in Milena Zidarič, Guerrino Fancello in Ljudmila Gravina, Adolfo Nicolin in Argia Antonič, Silvano Braidat in Marija Simčič.

NOVE SLOVENSKE KNJIGE

Anton Tomaž Linhart: ZBRANO DELO, platno . . . 900 lir
France Bevk: OBRAČUN, platno . . . . . 710 »
M. M. Rozental: MARKSISTIČNA DIALEKTIČNA METODA, polplatno . . . . . 500 »
Brilej: PLANINSKI PRIROČNIK, platno . . . 600 »
Oton Župančič: KANGLICA, polplatno . . . . 180 »
R. L. Stevenson: OTOK ZAKLADOV, polplatno 290 »

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU IN V GORICI

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

V ZNAMENJU PRIPRAV ZA OBČINSKE VOLITVE

Pristranosti pri imenovanju komisarjev

Medtem ko so za Števerjan imenovali komisarja, ki ustreza barvi vladne večine, so za Sovodnje imenovali italijanskega komisarja

Goriška prefektura je obvestila časopisje, da je imenovala za novo ustanovljeni občini Števerjan in Sovodnje dva komisarja, katerim je bila poverjena naloga, da pripravita vse potrebno za izvedbo občinskih volitev, ki bodo predvidoma v poletnih mesecih.

Za števerjansko občino je določila g. Rudolfa Maraža iz Števerjana. Neki list je takoj po imenovanju sprejel vest z velikim zadovoljstvom in ni pozabil izraziti zadovoljstva nad takim sklepom. Poleg tega pa je tudi g. Maražu samemu močno pokadil.

Mnenja smo, da je prefektura prav dobro vedela, koga bo postavila za komisarja in da je izbrala res takega človeka, za katerega ve, da je zelo soroden stranki, ki danes vodi uradno politiko Italije.

Pri imenovanju sovodenjskega komisarja pa je šla prefektura še dalje. V tem primeru se ni zadovoljila s tem, da bi za komisarja imenovala Slovenca, ki bi bil po barvi najbližji demokristjanski stranki, ampak je imela za potrebno, da je komisar italijanske narodnosti. In res je bil imenovan g. dr. Ennio Sarro.

Takoj v začetku naj povemo, da proti g. Sarru nimamo ničesar takega, kar bi nas spravljalo v dvom glede njegovih zmožnosti. Pač pa smo proti temu, da prefektura v čisto slovenskih krajih imenuje za komisarje ljudi italijanske narodnosti, ki niso niti iz kraja niti ne poznajo domačih vprašanj tako temeljito, kot jih pozna vsak domačin. S tem, da je imenovala za komisarja človeka italijanske narodnosti, je napravila slovenskemu življu nezaslišano krivico, ker je s takim ravnanjem posredno pokazala, da po njenem mnenju ni med slovenskim ljudstvom človeka, ki bi mu lahko zaupala to nalogo s prepričanjem, da jo bo tudi vzorno izvršil.

Med našimi ljudmi v Sovodnjah je precej takih, ki so dobri gospodarstveniki in ki se zanimajo za potrebe občine. Le-te bi prefektura lahko brez škode postavila za komisarje.

Po drugi strani pa, izražajoč mnenje prebivalstva, je tudi tako ravnanje oblasti eden izmed načinov postopnega raznarodovanja naših krajev. Zato proti takemu ravnanju protestiramo in zahtevamo, da vladne oblasti v naši pokrajini svojo napako popravijo.

Občni zbor Slovenskega planinskega društva

Slovensko planinsko društvo v Gorici obvešča vse člane, da bo v nedeljo 18. t. m. v prostorih restavracije «Pri zvezdi» četrti redni občni zbor. Pričetek ob 9. uri.

Prometna nesreča brez hujših posledic

Predvčerajšnjim popoldne je na križišču pri Devetakih ponovno prišlo do prometne nesreče. Kamion gradbene tvrdke Makuzzi je hotel zaviti na desno, ko privozi z nasprotne smeri avtomobil Lancia «Ardea», ki ga je vozil dr. Hauser iz Gorice. Avtomobil je hotel mimo kamiona z leve strani in ker ni pravočasno opazil znamenja, da namerava kamion na svojo desno, je z desno stranjo drsnil ob kamion. Dr. Hauser je pri tem ostal nepoškodovan, kakor tudi Makucov kamion. Ardea pa je ostala z oluščenimi blatniki in vrati.

OB ARETACIJI JUGOSLOVANA MIRKA ZORNIKA

Protifašistični borec je za „Giornale" „delinquente"

Krajevni italijanski listi so pred dnevi poročali, da je italijanska kvestura iz Gorice aretirala v Čedadu jugoslovanskega državljana Mirka Zornika iz Bovca. Zornik je imel (tako poroča omenjeni list) potno dovoljenje za v Čedad, šel pa je še dalje v Videm in zaradi tega ga je policija aretirala in ga predala sodnim oblastem. «Giornale di Trieste», «Messaggero» in podobni listi pišejo, da je bil Zornik obsojen od porotnega sodišča zaradi «sequestro di persona» leta 1947 in da ga je že tudi tržaško porotno sodišče leta 1941 obsodilo celo na 30 let zapora zaradi drugih podobnih zločinov.

Šovinistični listi poudarjajo, da je Zornika sodilo porotno sodišče, kot bi bil pač zločinec, toda resnici na ljubo moramo povedati, da je bil Zornik obsojen na Tomažičevem procesu, katerega ni vodilo porotno sodišče, temveč posebno fašistično sodišče, ki je takratne obtožence obsodilo zaradi protifašističnega delovanja. Toda «Giornale» in njemu sorodna glasila si upajo napisati, da je bil eden izmed teh obtožencev, protifašističnih borcev «delinquente», kakor so zanje zločinci vsi tisti, ki so se uprli fašizmu.

Listi tudi pišejo, da je od 30 let, ki je na procesu dobil, odsedel Zornik samo 2 in bi torej po njihovem moral odsedeti še preostalih 28 let. To njihovo tolmačenje ni za nas nič novega. Vprašamo se le, kako daleč misli še ves neofašistični, šovinistični tisk in vsi tisti, ki za njim stoje v obujanju fašističnih zakonov in v uveljavljanju teh na škodo vseh antifašistov in posebej še Slovencev!

Mnenja smo, da italijanska kvestura ni pridržala tov. Zornika v zaporu le zaradi tega, ker je prestopil mejo, temveč na osnovi obsodb fašističnega sodišča iz leta 1941. Zato najodločneje zahtevamo, da tov. Mirka Zornika takoj izpusti na svobodo!

Zopet so jim dali brco

Voditelji krajevne kominformistične podružnice kažejo od časa do časa res pravo oslovo trmoglavost. Bolj kot jih kdo brca, bolj gotovo in vztrajno se mu prilizujejo.

Ta primer se je dogodil v zvezi z Istrskim revizionističnim gibanjem (MIR), s katerim kominformistični voditelji že nekaj časa vodijo diskusijo okoli vprašanja «borbe proti osi Rim - Beograd».

Kominformistični voditelji so namreč že nekajkrat pisali organizaciji MIR, da je potrebna široka fronta vsega obmejnega prebivalstva, da se «zaščitijo interesi prebivalstva, ki jih ograža nastajanje osi Rim - Beograd». Zanimivo je pri tem ugotoviti dejstvo, da so pričeli kominformistični voditelji najprej koketirati z najhujšimi sovražniki Jugoslavije.

Pozivu je sledil poziv. Najprej se je razpisal neki voditelj manjšega kalibra, potem so mu sledili tudi drugi in ob koncu je spregovoril sam federalni tajnik.

Toda bolj kot so se kominformistični voditelji dobrikali, toliko bolj so jih odklanjali voditelji MIR ter tudi druge šovinistične organizacije.

Te dni pa je MIR ponovno objavil daljšo vest, češ, da ne potrebuje nobene pomoči od strank, kot je italijanska kominformovska stranka. Povedali so tudi, da zastava beguncev ni taka, kakršna visi iz lin moskovskega Kremlja.

Poklicni gorški šovinisti jih torej niso sprejeli v svoje vrste, čeprav so federali na tihem prišepetavali, da «stoji za njihovim hrbtom močna Rdeča armada, ki bo prinesla svobodo italijanskemu ljudstvu in ki bi njihove težnje po uničenju osi Rim - Beograd prav gotovo izdatno podprla s svojimi bajoneti».

Rezultat večtedenskega koketiranja kominformističnih voditeljev z «demokratičnimi esuli», in z MIR je enak ničli. S tem je šel po vodi tudi zadnji up kominformističnih voditeljev, da bi tudi njihovo kominformistično partijo vključili v organizirani šovinistični blok za gonjo proti Jugoslaviji. Zato se bodo morali možje okoli federacije pričeti baviti z mislijo, kaj napraviti, da bi svoje mikroskopsko majhne sile mogli, kot zahtevajo direktive iz Moskve in Rima, uspešno uporabiti za «borbo proti Titovi kliki».

Izpred sodišča

Medsebojno nerazumevanje jima je skalilo srečo

Ze nekaj mesecev po poroki sta se pričela zakonca 24-letni Venier Albin in 19-letna Eleonora resno pričkati. Vsakodnevni prepiri pa so se poostrili, ko je mlada žena povedala možu, da pričakuje otroka. Vest ga je tako razburila, da jo je pričel pretepati in ji brez ovinkov povedal, da noče imeti otrok. Neke nedelje, ko sta obiskala Venierovega prijatelja, 23-letnega Minozzo Ivana z Raštela št. 8, je Venier s prijateljevo pomočjo hotel ženo prepričati, da se izrebi ploda. V ta namen je stekel v bližnjo lekarno in ji prinesel dvajset tablet kinina in jo prisilil, da jih je zavžila. Ker se je temu branila jo je pretepel. Franco se je naveličala preganjanja in neznosnega življenja ter prijavila možá sodnim oblastem. Na njeno prijavo je preiskovalni sodnik zaslišal Venierovega prijatelja Minozzo. Ker je Minozzo trdil, da se ni njegov prijatelj nikoli dotaknil svoje žene in odločno zanikal, da bi med njima prišlo do prepira in pretepa v njegovi hiši, ga je sodnik obdolžil krivega pričanja. Tako je pred sodišče moral poleg Veniera, ki je bil obtožen, da pretepa ženo, tudi Minozza zaradi krivega pričanja. Na razpravi je prvi zanikal, da bi kdaj pretepal ženo, drugi pa trdi, da ni nikdar videl, da bi jo pretepel. Ker jima sodniki niso mogli do živega, so oba oprostili zaradi pomanjkanja dokazov.

Vino ga je prevrnilo ne pa žena

Navada Skarabota Alojza iz Ul. Rabatta 15 je, da se često vrne pozno ponoči domov pijan. Pri takih prilikah se vedno malo sporeče z ženo, za katero zadnje čase, kakor tudi za svoja otroka, prav nič več ne skrbi. Lanskega avgusta se je prav tako vrnil precej v rožcah in ker so se mu noge zaradi prevelike količine zavžite pijače majale, je padel po stopnicah. Pri padcu se je ranil v glavo in ker je močno krvavel, so ga morali spraviti v bolnico. Cim je prišel k sebi, je zdravnikom izjavil, da ga je žena pahnila po stopnicah in da je samo ona kriva njegove nesreče. Na tej podlagi so njegovo ženo 28-letno Skarabot Teodoro prijavili sodnim oblastem. Včeraj je morala na zagovor pred sodnike na kazenskem sodišču, ki pa niso proti njej postopali zaradi pomanjkanja neposredne tožbe z moževe strani.

KINO

VERDI, 17: «Zločin pod mikroskopom», V. Heflin.
VITTORIA, 17: «Dvoboj v Berlinu», D. Kerr.
CENTRALE, 17: «Nočni verižniki», V. Tierney.
MODERNO, 17: «Skalovje greha», G. Cervi.
EDEN, 17: «Štirje tekmeci», C. Wilde.

Za ljubitelje knjig

Prispele so knjige „Prešernove knjižnice" za leto 1951

Uprava knjigarne «LI-PA» v Kopru sporoča, da so prispele knjige «Prešernove knjižnice» za leto 1951. Vsi naročniki jih lahko dvignejo od ponedeljka dalje v knjigarni «LI-PA» v Kopru — Ulica Callegaria.

Poleg knjig za naročnike je na razpolago še nekaj serij za nenaročnike, ki jih lahko dobijo tisti, ki so zamudili naročniški rok. Te bodo imele na razpolago knjigarne «LI-PA» v Kopru, Izoli, Piranu in Portoroža.

Naročniki se lahko takoj ob prejemu knjig prednaročijo za leto 1952. Naročnina ostane ista, to je 100 din. Knjižni dar «Prešernove knjižnice» za leto 1952 pa bo pet knjig: Koledar, dr. Mirko Cernič «Zdravstveni priročnik»; dr. France Prešeren «Poezije», Mimi Malenšek — Konič «Prelom» in Iljin — Segal «Kako je človek postal velikan» III. knjiga.

Uprava knjigarne «LI-PA» sprejema tudi poverjenike, ki bi po vaseh in mestih sprejeli kulturno nalogo zbiranja naročnikov na «Prešernovo knjižnico» za leto 1952. Pri tem naj bi posebno naša prosvetna društva pokazala svojo delavnost. Ne bi smelo biti knjižnice, ki bi ne imela v svoji zbirki knjig «Prešernove knjižnice». Prav tako bi člani prosvetnih društev morali imeti v domačih knjižnicah te knjige. V tekmovanju za 10. obletnico ustanovitve OF, naj bi člani SIAU tekmovali tudi v širjenju napredne knjige. Prav tu se jim nudi prilika, da s stvarnim delom pokažejo svojo ljubezen do knjig in širjenja kulture.

IZPRED SODIŠČA

Razprava proti Marjanu Valentiču se bo nadaljevala 28. t.m.

Predvčerajšnjim se je pred okrožnim sodiščem se je pred okrožnim ljudskim sodiščem zagovarjal 25-letni Marijan Valentič iz Dekanov 66, ki je obtožen, da je spomladi leta 1950 kot pristaš Informbiroja zbežal v cono A in se pridružil sovražni organizaciji, ki stremi za uničenjem pridobitev narodnoosvobodilne borbe in pravne ureditve jugoslovanske cone TO.

Nadalje je obtožen, da se je v času od januarja do marca 1950 izdajal v Dekanih za organa UDV ter je v podkrepitev tega pokazal neko izkaznico in revolver.

Iz obtožnice je razvidno, da je v letu 1949 javno nastopal proti ljudski oblasti in je bil zaradi tega upravno kaznovan na tri mesece odvzema prostosti. Ko je zbežal v cono A, se je pridružil protiljudskim elementom in je v družbi sovaščana Armanda Stokavsa odšel ob neki priliki na sedež CLN na Trgu S. Caterina da Siena, kjer ga je sprejel funkcionar po imenu Barbo. Od njega je dobil tudi materialno pomoč v hrani.

Obtožnica mu očita, da je v juliju leta 1950 v spremstvu nekaterih pobeglih sovaščanov napadel v Trstu na Trgu Impero Almerindo Fučko rojeno Fortuna ter ji kričal, da je skojevka, vohunka, izdajalka itd.

Obtoženi Valentič je na vprašanje sodišča zanikal krivdo ter dejal, da je v Trst odšel prostovoljno, kjer se je slučajno sestal z nekaterimi sovaščani, člani CLN, da se ni izdajal za člana UDV in da je na Trgu Impero imel samo prijateljski razgovor z Almerindo Fortuno.

Na predlog javnega tožilca je bila obtožnica razširjena zaradi suma tatvine kolesa na škodo Julijane Zorzet.

V kočljiv položaj so spravile obtoženega Valentiča priče, ki so potrdile postavke obtožnice. Tako je Almerinda Fortuna izjavila, da je na Trgu Impero prišel k njej Valentič in pričel kričati, da je vohunka in izdajalka, ker je pač skojevka. Njena mati, ki je takrat bila s hčerko, je izpovedala, da je tudi ona slišala te besede, drugega se ne spominja, kajti ljudje so se pričeli zbirati okoli njih, kar jo je spravilo v neroden položaj. Pripomnila je pa, da je slišala neke grožnje, ki so jih člani skupine iznašali na naslov neke mladinke iz Dekanov.

Priča Marino Grižon je izjavil, da je Valentič v vasi slabo zapisan in da se ga vsi bojijo. Pripomnil je, da je delomržnež, ki mu ni mar za delo, temveč samo za zabavo in pijačo. Albin Marega je potrdil, da je lansko leto Valentič večkrat izjavil, in to v Ljudskem domu v Dekanih in drugod, da je član UDV in pri tem kazal neko legitimacijo. Prav tako je izjavil, da je pri obtožencu videl revolver z dvema nabojema, pravi pa, da je slišal obtoženca, kako je prosil nekega sovaščana, da mu preskrbi še druge.

Po nekaterih predlogih javnega tožilca in obrambe je sodišče odgodilo razpravo na 28. t. m.

Deset mesecev zapora spretnemu žeparju

Lanskega avgusta se je ob četrtkovih sejmih na Travniku marsikatera gospodinja vrnila domov brez denarnice. Kar so v nekaj tednih na prijav, so policijske oblasti takoj zaslutile, da gre za poklicnega žeparja, ki izkorišča zamaknjenost gospodinj v prodajalce. Da bi žeparja izsledili, so nekega četrtka poslali na sejem dva agenta in jima poverili nalogo, da izsledita tatiča. Res se nista policista dolgo mudila na sejmu, ko sta opazila sumljivega mladeniča. Sledila sta mu v primerni razdalji in opazila, kako je segel neki gospodinji v torbico. Tedaj sta ga prijela za ovratnik in moral jima je slediti na kvesturo. Tu so ugotovili, da gre za 25-letnega Cozzuttija Alojzija, bivšega agenta civilne policije, iz Ul. Scala št. 4. Pri zaslišavanju je Cozzutti povedal, da je 8. avgusta zmaknil denarnico z 850 lirami, istega dne je razbremenil gospodinjo Cumar por. Brandolin Lojzko za denarnico, v kateri je hranila okrog 4.600 lir. 17. avgusta pa je spretno segel v torbico Angele Luciani in ji odnesel denarnico z 800 lirami. Pred sodiščem je včeraj brez obotavljanja priznal svojo krivdo. Obsodili so ga na 10 mesecev zapora in plačilo 8000 lir globe. Poleg tega bo moral poravnati še sodne stroške.

Nenadna slabost

Ko je skozi Grojno včeraj odhajal iz gozda domov v Steverjan, je zaradi nenadne slabosti padel na tla 58-letni kmet Petkon Franc iz Steverjana št. 158. Rešilni voz Zelenega križa ga je odpeljal v mestno bolnico Brigata Pavia, kjer se bo pozdravil v nekaj dneh.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

TROMESEČNO TEKMOVANJE SEKCIJ ASIŽZ

Vzgoja otrok in skrb za matere

mora biti glavna naloga ženske organizacije

S pričetkom novega leta so postavile tudi žene plan za trimesečno tekmovanje, ki zopet dokazuje, da hočejo nadalje potencirati delovanje ASIŽZ na socialnem in kulturnem področju, pri raznih splošnih akcijah in pri poglobitvi notranje organizacije.

Nedvomno so vsa štiri delovna področja enako važna in je težko dati temu ali onemu prednost. Vsekakor so se vrgle naše žene že preteklo leto z vso vnemo na socialno delo, ki je ravno glede na gospodarsko-politično preobrazbo našega okrožja izredno potrebno. Stari režimi so pač zanemarjali naše vasi kot tudi delavske predele obalnih mest.

Zato je pravilno, da bo okrajna ASIŽZ postavila aktive po vseh krajih in mestih, kjer še ne obstajajo in jim dajala priložnost in pobudo, da se zanimajo za vsa vprašanja matere in otroka. In koliko je teh problemov bodisi na vasi ali v mestih. Zlasti matere dojenčkov bo treba prepričati, da bo v njihovo in v korist otrok, če bodo redno obiskovale otroške posvetovalnice in se ravnale pri negi dojenčkov po nasvetih in predpisih zdravnikov. Le tako bomo dobili zdrav rod in zmanjšali umrljivost otrok.

Vzporedno s tem bodo organizirani aktivi po vseh otroških vrtcih, sestoječih iz 3 do 5 mater, in sicer prav tistih, ki imajo otroke v vrtcu. Isto načelo bo veljalo za jasli in pionirske domove. S tem hoče okrajna ASIŽZ čim bolj zainteresirati matere za pravilno in točno delovanje omenjenih socialnih ustanov, v katerih so oskrbovani njihovi lastni otroci.

Za izvedbo vseh teh načrtov bo treba seveda vzgajati tudi matere. K temu bodo pripomogla predavanja, ki jih bo organizirala ASIŽZ sistematično po vseh vaseh in mestih. Tehtna in prepričevalna beseda zdravnikov, bolniških sester, babic in drugih strokovnjakov na zdravstveno-socialnem področju bo gotovo v kratkem rodila vidne uspehe.

V zvezi z vsem tem delom bodo organizirana tekmovanja za izdelavo otroškega perila za otroško bolnico, pri čemer bo okrajna sekcija ASIŽZ prispevala vse, da bo končan v koprski bolnici oddelek za otroške bolezni. In končno bodo organizirani obiski porodnišnic, mladinskih ustanov ter pomoč bolnim in zapuščenim ljudem doma, ki nimajo svojcev ali so kakor koli osiroteli.

Nič manj važno ne bo kulturno-prosvetno delo naših žen; pomislimo samo na zaostalost, v kateri je pustila fašistična Italija naše kraje v tem pogledu. Kakor vedno, ljudska oblast bo nudila vso stvarno pomoč, toda brez zanimanja ljudskih množic, bi bili uspehi gotovo skromni.

Toda ne gre samo za vzgojo in izobrazbo šolske mladine.

Okrajna ASIŽZ bo v času trimesečnega tekmovanja skrbela, da bodo kolikor mogoče povsod, kjer jih še ni, delovali čitalni krožki, širila bo demokratični tisk in pripravila čim boljšo proslavo 8. marca z raznimi kulturnimi prireditvami. Te bodo pokazale po eni strani sposobnost ASIŽZ aktivov in prosvetnih društev, po drugi pa enotnost mladine in ostalega prebivalstva v priznanju našim ženam, ki so od NOB dalje v prvih vrstah javnega delovanja.

Kakor do sedaj, bo tudi to tekmovanje vsebovalo prevzem obveznosti s prostovoljnim delom. Izven naštetih nalog bodo članice sekcije ASIŽZ prispevale 3000 delovnih ur, ki jih bodo uporabile za razna šivalna dela in dela v posameznih podjetjih. V ta okvir spada še obveznost, da bodo delale zlasti na deželi na tem, da bodo posejane čim večje površine zemlje in da bodo skrbeli kmetje posebno še za povrtnino in zelenjavo.

Na organizacijskem področju bo sekcija ASIŽZ pri okrajnem odboru SIAU organizirala seminar za vse krajevne tajnice; povečana bo agitacija med ženami, da se bodo redno udeleževale množičnih sestankov SIAU in ustvarile bodo sodelovanje med delavkami in ženami zadrugarjev, kar bo prispevalo k spoznavanju medsebojnih problemov. V ta namen bodo organizirana skupna posvetovanja. Za izvedbo vseh teh novih pobud bo pričel delovati poživljeni okrajni aktiv žena.

S tem planom trimesečnega tekmovanja je sekcija ASIŽZ potrdila neomajno voljo naših žen, da hočejo zopet prispevati za napredek naše skupnosti.

Babiči

Ustanovili smo strelsko družino

V torek 13. t. m. je imela naša krajevna baza ZPP sestanek, na katerem se je razpravljalo o važnih vprašanjih. Sprejetih je bilo več novih članov, tako da se je organizacija številčno povečala. Nič ni bilo govora o tekmovanju v čast 10. obletnice ustanovitve OF, ker se odbor zato ni pripravil in tudi ni bilo še nobenih navodil. To vsekakor ni prav, ker ni potreba čakati navodil z okraja, ampak se lahko samoiniciativno vključi na dnevni red tudi to vprašanje.

Ob tej priložnosti je bilo ustanovljeno strelsko društvo. Takoj se je vpisalo več članov posebno pa mladine, ki ima za to posebno veselje. b. f.

K TRAKTORJEM potrebujemo dobre traktoriste

Zadružniki in kmetje so večkrat izrazili željo po primernih plugih, ki bi jim zelo olajšali obdelovanje zemlje. Prav tako smo slišali, da so jim bili plugi št. 10, 11 in 12 obljubljeni — že pred dvema letoma, a jih še danes ni od nikoder.

Če se ne motimo, je za to odgovoren tovariš pri okrajnem poverjeništvu za kmetijstvo. Kako to, da se v dveh letih vprašanje ni moglo rešiti? Vemo, da bi bilo veliko več zemlje dobro in boljše obdelane, če bi ti plugi vendarle prišli od nekod. Ljudje zahtevajo pluge zato, da bi svojo zemljo dobro obdelali, ker bi jim dala več in boljših pridelkov. Tudi je zemlja ostala neobdelana, ker ročne delovne sile ni bilo na razpolago.

Nujno je, da se odgovorni za to zares pobriga in preskrbi pluge.

To je eno vprašanje, ki zahteva takojšnje rešitve. Temu pa sledi še drugo, prav tako važno in nujno.

Stvar je sledeča: Sedaj je v popravilu v delavnicah nič manj kot pet traktorjev naenkrat zaradi večjih ali manjših okvar. Nastane vprašanje, kaj je temu vzrok in kdo je za to odgovoren.

Zdi se, da tu odgovornost ne pada samo na traktoriste — šoferje. Treba je pogledati še drugam.

Eden glavnih pogreškov je, da se posveča vse premalo pažnje na strokovno izbrazbo traktoristov-šoferjev. Tu bo potreba misliti na kak strokovni tečaj tudi za traktoriste. Če se tako skrbi za druge šoferje — tedaj bi bilo treba poskrbeti tudi za dobre traktoriste-šoferje. Ljudska tehnika naj bi skupno z odgovornim poverjeništvom nekaj ukrenila za to.

Toliko se pritožujemo, da nam manjka vprežne živine in drugih prevoznih sredstev. Traktor pa bi kmeta rešil mnogih skrbi.

Uspel učiteljski seminar v Kopru

V četrtek se je zaključil v Kopru seminar učiteljev. Bogat spored predavanj je bil izpopolnjen še z lepim in obširnim govorom tov. dr. A. Slodnjaka o Prešernu.

Vsa predavanja so bila zelo zanimiva in izčrpna ter vzbudila živahne debate. Marsikaj novega so učitelji slišali in se naučili iz predavanja tov. Furlanija, tov. Kolarja, tov. Vilharja in tovarišice dr. Seguie.

Tov. Vilhar je dopolnil predavanja z govorom o Zgodovinskem društvu, ki deluje v Kopru. Priporočal je učiteljem, naj mu pomagajo z iskanjem gradiva. Končni rezultat bo prikazal, kar so do sedaj reakcionarni zgodovinarji zanikali, to je slovensko življenje in slovensko kulturo v preteklosti v Kopru. Govoril je tudi o bodočih razstavah, o otvoritvi knjižnice v Kopru, ki bo imela bogato zbirko slovenskih in italijanskih knjig, o osnovanju pedagoškega društva itd.

Predavanje je zaključil okrajni šolski nadzornik tov. Vidmar. Podal je statistiko šolskega obiska in uspehov in ugotovil razne nedostatke, ki jih bo treba popraviti. Govoril je tudi o bodočem prosvetnem svetu in njegovih nalogah. Zaključil je z željo, naj se učitelji temeljito oprimejo šolskega dela in naj nudijo svojo pomoč tudi na kulturnem in gospodarskem področju množičnim organizacijam.

KALAN L.

Kratke vesti iz okrožja

Okrajna sindikalna skupščina v Bujah

Pred dnevi je bila v novem Zadružnem domu v Bujah okrajna sindikalna skupščina. Na tej skupščini so številni tovariši govorili o štednji, o borbi proti razsipavanju in birokraciji.

Poudarili so, naj bi v vseh sindikalnih podružnicah pospešili kulturno in športno dejavnost.

Izvolili so nato nov sindikalni odbor. Ob zaključku so sklenili, da bodo čimveč prispevali k prvomajskem tekmovanju.

Knjižnica italijanskega kulturnega krožka v Kopru

Prve dni marca bodo odprli novo knjižnico italijanskega kulturnega krožka v Kopru. Člani krožka bodo v tej knjižnici lahko dobili poleg običajnih knjig tudi posebne nove knjige, ki jih bo krožku dobavila Zveza Italijanov Reke in Istre.

V Novem gradu nadaljujejo z gradnjo zadružnega doma

Te dni so ponovno začela dela za dograditev zadružnega doma v Novem gradu, ki so bila prekinjena zaradi pomanjkanja delovne sile.

Kakor v začetku, so člani SIAU sklenili, da bodo sodelovali pri gradnji doma s prostovoljnim delom. V ta namen so v osnovih odborih SIAU v Novem gradu že začeli zbirati tovariše, ki bodo sestavljali Frontno brigado.

Ljudski odbor Bujskega okraja je določil za dograditev tega zadružnega doma 1 milijon dinarjev, Nabavno — prodajna zadruga pa se je obvezala, da bo prispevala 250.000 din.

Tudi mestni odbor Novega grada, Kmečko — delovna zadruga «22. december» in druge mestne ustanove so sklenile dati svoj delež za čimprejšnjo dograditev zadružnega doma.

100 odst. več soli kot lela 1949

Z ureditvijo nekaterih delov solin v Sečjolah in pri Sv. Luciji so lani presegli za 100% pridobivanje soli. V tem letu so tudi na tem področju predvideni večji fondi za izboljšanje naprav pri pridobivanju soli.

Šahovski brzopolezni turnir za prvenstvo koprskega okraja

V Domu kulture v Verdijevi ulici na sedežu šahovskega društva bo danes 17. februarja ob 20. uri šahovski brzopotezni turnir za prvenstvo koprskega okraja.

Prijave se sprejemajo danes od 19. do 20. ure v prostorih društva.

Posvetovanje zadružnic

Jutri, v nedeljo bo v sejni dvorani okrajnega ljudskega odbora v Kopru važno posvetovanje naših zadružnic. Na to posvetovanje bodo prišle po 3 do 4 zadružnice od vsake zadruge.

Novi vozni red parnikov

29. I. 1951 je stopil v veljavo sledeči vozni red parnikov:

Iz Kopra za Trst:	Iz Trsta za Koper:
ob 6.00	ob 7.00
6.40	10.15
7.30	11.00
8.00	12.30
9.10	13.30
12.00	15.00
13.15	16.30
14.30	17.30
17.00	18.20

Nedeljski in prazniški urnik pa ostane kakor do sedaj.

Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

II. DEL

82.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ

V pisarni je bilo tiho kakor v cerkvi. S hodnika je bilo slišati, kako nekdo hodi gor in dol. Neki vesten enoletni prostovoljec, ki je zaradi nahoda ostal doma, kar se mu je poznalo na glasu, je hohnjal to, kar se je naučil na pamet: kako je treba v trdnjavah sprejemati člane cesarske hiše. Jasno je bilo slišati: «Sobald die höchste Herrschaft in der Nähe der Festung anlangt, ist das Geschütz auf allen Bastionen und Werken abzufeuern, der Platzmajor empfängt dieselbe mit dem Degen in der Hand zu Pferde und reitet sodann vor.»*

«Molčite!» je zarjovel na hodnik nadporočnik. «Poberite se, kamor hočete! Ce imate vročico, ostanite doma na postelji!»

Slišalo se je, kako se marljivi enoletni prostovoljec oddaljuje in kakor tih odmev je prihajalo s konca hodnika hohnjanje: «In dem Augenblicke, als der Kommandant salutiert, ist das Abfeuern des Geschützes zu wiederholen, welches bei dem Absteigen der höchsten Herrschaft zum drittenmale zu geschehen hat.»**

In spet sta se nadporočnik in Švejk molče gledala, dokler ni končno nadporočnik Lukaš ironično rekel: «Pozdravljeni Švejk, v Čeških Budjejovicah. Kogar čakajo vešala, ta se ne utopi. Že so za vami izdali tiralico in jutri ste pri regimentsraportu. Jaz se z vami ne bom jezil. Več ko preveč sem se namučil z vami, moja potrpežljivost je pri kraju. Ce pomislim, da sem mogel tako dolgo živeti s takim bebcem, kakor ste vi....»

Začel je hoditi po pisarni: «Ne, to je strašno. Zdaj se čudim, da vas nisem ustrelil. Kaj bi se mi bilo zgodilo? Nič. Oproščen bi bil. Razumete to?»

«Pokorno javljam, gospod obrlajtnant, da to popolnoma razumem.»

«Nikar spet ne začenjajte, Švejk, s tistimi svojimi oslarijami, sicer se bo res kaj zgodilo. Stopnjevali ste svojo neumnost do neskončna, dokler ni vse katastrofalno počilo.»

Nadporočnik Lukaš si je mel roke: «Z vami, Švejk, je že amen.» Vrnil se je k mizi ter napisal na košček papirja nekaj vrstic, poklical stražo pred pisarno ter ji ukazal odvesti Švejka k profosu in mu izročiti tale listek.

Švejka so odvedli čez dvorišče in nadporočnik je z vidnim veseljem gledal, kako odpira profos vrata s črno rumeno tablico «Regimentsarrest», kako izginja Švejk za njimi in kako se kmalu nato vrača profos ven.

«Hvala bogu», je glasno pomislil nadporočnik, «je že tam.»

V temnem prostoru vojaškega zapora je iskreno pozdravil Švejka debel enoletni prostovoljec, ki se je valjal na slamnjači. Bil je edini jetnik in se je že drugi dan sam dolgočasil. Na Švejkovo vprašanje, zakaj tam sedi, je odgovoril, da zaradi malenkosti. Pomotoma je oklofutal topniškega poročnika ponoči na trgu v pijanosti. Pravzaprav ga niti ni oklofutal, samo čepico mu je z glave zbil. Topniški poročnik je ponoči stal pod obokanim hodnikom in bržkone čakal na kakšno prostitutko. Bil je s hrbtom obrnjen k njemu in enoletnemu prostovoljcu se je zdelo, da je to njegov znanec, enoletnik Frančišek Materna.

«Ta je prav takšen pritlikavec», je pravil Švejku, «zato sem se mu lepo od zadaj približal in rekel: «Servus, Franci!» In ta prismoda je začel takoj žvižgati na patruljo, ki me je nato odvedla.»

«Ni izključeno», je dopuščal enoletni prostovoljec, «da je pri tem padlo nekaj klofut, ampak to na stvari ničesar ne spremeni, ker je to očitna zmota. Sam priznava, da sem rekel: «Servus, Franci», in njegovo ime je Anton. To je docela jasno. Meni utegne morda škodovati edinole to, da sem ušel iz bolnice....»

«Ko sem namreč nastopil vojaško službo», je pripovedoval dalje, «sem si najel sobo v mestu ter si skušal priskrbeti revmatizem. Trikrat zapovrstjo sem se namazal in potem legel v jarek, ko je deževalo, in si sezul čevlje. Nič ni pomagalo. Zato sem se v zimski noči kopal v reki cel teden, a dosegel sem prav nasprotek. Prijatelj, tako sem se utrdil, da sem lahko ležal v snegu na dvorišču hiše, kjer sem stanoval, celo noč in, ko so me zjutraj domači ljudje prebudili, sem imel tako tople noge, kakor da sem nosil copate. Ko bi bil vsaj dobil angino, toda ves moj trud je bil zaman. Smola, prijatelj, nekrščanska smola. Potem pa sem se seznanil ‚Pri roži' z nekim invalidom. Ta mi je rekel, naj ga kdaj v nedeljo obiščem, češ da bom imel drugi dan noge kakor vrče. Doma je imel tisto iglo in brizgalko — in res sem komaj prišel od njega domov. Ta zlata duša me ni prevarala. In tako sem slednjič vendarle imel svoj revmatizem. Brž v bolnico — in že je bilo, hej! In potem se mi je sreča vdrugič nasmejala. V Budjejovice je bil premeščen moj sorodnik doktor Masak z Žižkova; njemu dolgujem zahvalo, da sem bil tako dolgo v bolnici. Jaz bi bil prišel celo k superarbitraciji, da nisem vsega pokvaril z nesrečnim ‚Krankenbuchom'! Misel je bila dobra. Kupil sem si veliko knjigo, nalepil nanjo listek, na katerega sem narisal: ‚Krankenbuch des 91. Reg.' Rubrike in vse je bilo v redu. Zapisoval sem vanjo izmišljena imena, stopnje vročice, bolezni in vsak popoldan po viziti sem šel s knjigo pod pazduho v mesto. Pri vratih so imeli stražo domobranci, tako da sem bil tudi s te strani varen. Pokažem jim knjigo in oni mi še salutirajo. Potem sem šel k nekemu znancu, uradniku na davkariji, tam sem se preoblekel v civilno obleko ter šel v gostilno, kjer smo v znanj družbi razpletali razne veleizdajniške pogovore. Pozneje sem bil že tako predrzen, da se se preoblačil nisem več ter sem hodil v uniformi po gostilnah in po mestu. Na svojo posteljo v bolnici sem se vračal šele proti jutru, in če me je ponoči ustavila patrulja, sem ji pokazal svoj ‚Krankenbuch' 91. polka in nihče me ni več ničesar vprašal.

(Nadaljevanje sledi.)

* Takoj, ko se visoka osebnost pojavi v bližini trdnjave, je treba streliti s topom na vseh utrdbah in postojankah, službujoči častnik pa sprejme na konju z dvignjeno sabljo in jezdi nato spredaj.

** V trenutku, ko poveljnik pozdravlja, se ponovi strel iz topa, ki se v tretje sproži, ko visoka osebnost razjaha.

Kulturne drobtine

— 3. februarja je v Gornji Radgoni umrl *dr. Janko Slebinger*. Pokojnik se je rodil pri Sv. Ani v Slovenskih goricah 19. oktobra 1876. Na Dunaju je od 1899. dalje študiral slavistiko in germanistiko. 1903. je bil že promoviran. Janko Slebinger je znan kot odličen bibliograf in pisec neštetih literarnozgodovinskih razprav, ki so jih prinašali domači in tuji listi. Poleg tega je njegovo delo v Narodni in univerzitetni knjižnici, kateri je bil skozi šestindvajset let upravnik, zapustilo v njej trajne sledove.

* * *

— Partizanska pesnica *Vida Brest* je pred nedavnim zbrala svoje otroške pesmi, ki jih je zadnja leta objavila po raznih mladinskih listih in pripravila lepo knjigo, ki ji je dala naslov *Mihčeve pesmi*. Vida Brest za katero je nekaj časa veljalo, da se je odpovedala poeziji, je usmerila svoje ustvarjalne sposobnosti v mladinsko literaturo. To bo že tretja knjiga, ki jo je napisala mlada pesnica.

* * *

— Mala knjižnica je v svojem triintridesetem zvezku izdala izbor največjega kitajskega lirika *Li—Taj—Peja* v lepem prevodu dr. Alojzija Gradnika. Izbor obsega štiriintrideset pesmi, od katerih nam je del že znan iz Gradnikove Kitajske lirike. Dr. Gradnik, ki je največji živeči slovenski pesnik, se je s temi prevodi uvrstil med najboljše slovenske prevajalce, obenem pa nam je dal izbor, katerega smo že dolgo potrebovali.

* * *

— Ljubljanska Drama je 4. februarja uprizorila Krleževo dramo *«Vučjak»*, katero je režiral znani režiser dr. Branko Gavella. Zanimanje za premiero je bilo izredno. Prva uprizoritev tega dela je bila v sezoni 1923/24 v Zagrebu v isti režiji. Uprizoritvi je prisostvoval poleg mnogih kulturnih delavcev tudi avtor sam, kar je prireditev napravilo še posebno slovesno.

ZEMLJA IN ČLOVEK

Slep je, kdor se s petjem vkvarja

France Prešern

Veter zavija, oblaki se pode, nebo je sivo, prepreženo s temačnimi oblaki. Poti so blatne, zrak je čist kot po nevihti, a tam doli, kjer se končujejo livade in razprostirajo smrekovi gozdovi, se lovijo plašne meglene tenčice. Nad tem ravnim svetom se dviga pogled po širih pobočjih trebušastega Stola proti snežnemu vrhu, za njim se vrste čudni obrisi gora, tam za blejskim gradom je pogled moten, navkreber proti Gorjam se beli sv. Katarina v pomladanski krajini svetle sivine in mrtve rumenosti, preko temnozelenih dreves šumi v globeli kipeča sivobela Sava.

Tu zgoraj po obledelih travnikih je zrak razgiban, da se težko upiraš njegovemu pritisku. Blatnorjavi kolovoz se v loku nagiba na desno, preseka belo cesto, se lahno dviga in za sadovnjaki se ob redkih smrekovih drevesih stiska gruča kmečkih hiš. Kolovoz je vegast, se vleče malo navkreber, zaide med stare sive zidove pritličnih hiš, se spušča na desno, na levi obdrsa zid, na desni izraste iz tal stari leseni skedenj, ves poln špranj, zadelan z deskami, naenkrat se pot razširi, hiše se umaknejo v loku brez reda zvišanem prostoru, kjer raste stara lipa. Odtod je par korakov do Ribičevih. V hišo vodijo stopnice, v njej je vse staro, kamara, krušna peč, kuhinja je vsa zakajena, vse je tako domače kot zategnjena vaška govorica, ki kljub mehkobi zveni dokaj trdo, zvok se gubi v hitrem govoru, ki se umiri v lepem ritmu. Besede so vsakdanje, pogovor se giba okoli polj in hiše, včasih seže do neba in tedaj ponavadi opravlja oblake, druge zadeve niso odvisne od človeške volje. Grčavi so obrazi mož, ženske so tihe, sanjavih lic, iskrečih oči. Lepe so ko slišiš glas njihove domače pesmi ob pokanju voznikovega bича. Lep je ta kraj, dolinski, obdan s hribi, ko se čuti prihajajoča pomlad.

Na tej poti srečaš čudnega človeka, obraz mu je kmečki, trd, oblečen ni kot vsi pošteni kmetje po domače, ne, tu vohaš nekaj meščanskega. Odtujil se je domačiji, šel v šole, postal «jezični dohtar» in piše verze. Po mestih je življenje drugače, ko zapustiš štiri stene, si med ljudmi, to je družba, obiski, gostilna, delo v pisarni in še upi, sreča v sproščenju, tudi potlačenost, brezup, ko je človek nezadovoljen sam s seboj ter si išče zopet veselja in družbe.

No to ni vse za tako majhno mestece z vegastimi ulicami, majhnimi, potlačenimi, za oko čednimi hišami, cerkvenimi stolpi in z zelenilom, ki se oklepa teh zidov. Zelj ima v tem mestecu človek le malo, časopisje, revije in knjige, to prihaja iz Dunaja. Tam je življenje isto, samo se v večjem merilu, več zabav, vse bolj bahavo, sproščeno, a kljub temu ne manj votlo in popačeno. Že v orožnikih veje duh avstrijstva in provincialnosti, čudno razmerje pokroviteljstva in bahave domišljavosti naroda uradnikov nad tem kmečkim ljudstvom. No, to ljudstvo živi naprej in si utira pot s svojim neuglajenim jezikom, ki se nikakor ne more sprostiti, človek se ne more v njem dovolj jasno izraziti, nekam trd je. In to so težave, ki jih ta dobri milijon kljub najboljši volji ni mogel premostiti. Saj se je nedavno trudil baron Zois, še prej pa Trubar, a so obtičali.

Po raznih listih, v «Cebelici» in končno leta 1846 v knjigi so tiskane pesmi. In kot tolikim stvarem, ki se dogajajo na svetu, se tudi temu dogodku ni pridajalo nobene važnosti. Res so se nekateri obregnili ob marsikatero nečednost: ljubezen, svoboda, domovina.

Ta iskra je tlela vedno močneje in grela poznejše rodove, ki so spregledali in spoznali, da je tisto, kar ne umiči minljivost sveta, vrednota. Kaj imajo še dandanes te pesmi v sebi, da so nam tako svete?

Glej luč! V njih blesti naš jezik, ta robati jezik, ves bogat, kipeč, poln skladja, čustev, globokih spoznanj, razbito je okovje časa in kraja, vse tako lepo, misel žlahtna, vse tako iskreno in domače, kar so bile davne sanje, vrelo je na dan. V njih je izpovedano vse kar si je želel Slovenec, kar si je želel človek. Ponos malega naroda, ponos preprostega ljudstva, požlahtitev govorice, misli in dejanj!

Od kod izvira to boleče hrepenenje? Kaj je sprožilo srce poeta, da se je razlilo v kipeče zvoke?

Da, na teh listih so se zbrale najplemenitejše želje, najlepše prikazni, blagoglasna domača govorica, v sončnem siju bohotna, zdaj priprosta, zdaj zamolkla in globoka kot tolmun, odsev prelepega kraja, odeta v oblike tedanje vrhunske evropske poezije, vzor umetnosti, bogata na okrasih, za katerimi je stal tuhtajoči duh profesorja poetike.

Kako se ustvarjajo taka nadpovprečna dela?

Vznikla so iz zaprašenosti papirja, postala so kri in meso. Potreben je bil tenki posluh, da premeri utripe srca, to kar visi na tehtnici lepote, pravice in dobrote. Iz teh pesmi odseva boj človeka z nasprotniki za rast slovenskega jezika, to so sršenaste zbadljivke in priložnostne pesmi brez sledu vdinjanja tedanjim nazadnjaškim političnim avtoritetam, kot jih srečamo pri njegovih sodobnikih in poznejših pisunih. To je stvar značaja in lastnega prepričanja človeka, ki je bil v vsakdanjem življenju preprost človek, nevreden pozornosti, ki se ni v malomeščanski družbi preveč uveljavil in čigar privatno življenje je zvenelo v ranjem disakordu. Za enoličnostjo življenja te osebnosti se je skrivalo bogato srce in prodoren um.

Podoba je, da se velika dela porajajo iz preprostosti in vsakdanjosti, brez patosa in romantike. Zato je dolžnost prihodnjih generacij, da jih v časčenju zavijejo v patos in romantiko, a tisto osišče, iz katerega se izvije tako genialno razodetje, ostane neznano. Morda je to neznaten dogodek iz detinstva, duševna ali erotična prerazvitost, čudaštvo, obramba zoper lastno preobčutljivost za dnevne zunanje neuspehe?

Čez razvihrane verze polne «poezije mile», ki nas tako prevzamejo kot napev narodne pesmi, da se prepustimo njenim opojnim zvokom. V njej se meša duh antike, klasike, odmevajo preprosti narodni napevi, pesem se razraste čez meje ozkosti tiste dobe in sega v bodočnost, ko ne bo težko poetu malega naroda zapeti tako kot mu srce veleva, besedno bogato, dovršeno in izvirno. Izginil bo zbegan pogled krmarja, ki ne dosega odrešilni obris varnega obrežja.

Poseg v črkarsko pravdo, rešitev enotnosti slovenskega jezika in pisanja mu veleva dolžnost Slovenca, pri tem je pesnikov izraz trd, neizprosen in poln cinizma.

Čez razvihrane verze polne občutkov ljubezni do prevzetnega dekleta, hrepenenja, dvomov, upov, v katerih se razodeva ljubeče srce, dozori mož, ki mu pogled šega že dlje in pesmi so bolj trpke, poraja se zavest lastnega trpljenja, osamljenosti v življenju, tisti nemir duha izruvanega iz rodne grude, ki je tako trpinčil naše velike može besede. To stanje presega moči človeka in pesnika. Borbena zdravljica bratstvu med ljudmi za dvig lastnega naroda iz suženjstva lepši bodočnosti nasproti je up strtega srca, ki se pogreza v molk. So termini v življenju naroda, ko se delec preteklosti iztrga iz pozabe in od tedaj živi prepojen z novim življenjem še svetlejši in veličastnejši.

M. OREL

Prizor drame Miroslava Krleže «Vučjak».

PREJELI SMO

KOMUNIST — glasilo Centralnega komiteja KPJ, IV letnik, št. 6, Ljubljana novembra 1950. **Vsebina.** Boris Kidrič — Teze o ekonomiki prehodne dobe v naši državi: Vojin R. Guzina — Mednarodna posojila in socialistična graditev; Radovan Lalić — O krizi sovjetske književnosti; Vladimir Dedijer — Sovjetska zveza in Koreja.

ORGANIZACIJSKI VESTNIK OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE — glasilo IOOF za aktiviste OF, letnik VII, št. 2. Ljubljana februarja. **Vsebina:** Proglas OF Slovenije za volitve v Ljudsko skupščino LRS; Seja Glavnega odbora OF Slovenije; Poročilo tov. Mihe Marinka: Vprašanja, ki se pojavljajo na terenu; Naš prehod iz razvojne faze državnega kapitalizma; Pomen naših uspehov na mednarodnem popriščU; Dva temeljna faktorja: socializem in težnja za mirom; Volitve v drugo republiško skupščino morajo biti manifestacija največje enotnosti in borbene pripravljenosti naših ljudi; Izvlečki iz diskusije.

ZDRAVSTVENI VESTNIK — strokovno glasilo slovenskega zdravništva, letnik XX, št. 1—2, Ljubljana. **Vsebina:** Ob dvajseti obletnici našega vestnika; Obuditev srca; Inokulacijski hepatitis; Revmatoze pri otrocih; K virusni etiologiji raka; Karcinogenost domačega premogovnega katrana; K teorijam o nastajanju malignih tumorjev; Potni stroški zavarovancev in zdravstvena služba; Poškodbe roke; Antihistaminika; Razvoj porodništva na Slovenskem; Poročilo s francoskega kirurgičnega in ortopedskega kongresa; I. kongres higienikov v Opatiji; sledijo še ocene knjig in knjižna poročila.

MUZIČKA REVIJA — organ Udruženja kompozitora Hrvatske i Udruženja reproduktivnih muzičkih umjetnika Hrvatske; letnik I, št. 6. Zagreb. **Vsebina:** O nekih problemih naše glasbene estetike in kritike; J. S. Bach; Jakob Gallus; Ivan Matetić — Ronjgov; Teorija in praksa.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Težave z nacionalizacijo industrije v Veliki Britaniji

V teh in tudi ostalih panogah je Velika Britanija dosegla pomembne uspehe. Lahko ugotovimo, da je britanska proizvodnja vsa leta nepretrgoma rasla in da je ozdravljena najhujša bolezen — ogromen uvoz pri majhnem izvozu.

Statistični podatki nam najjasneje kažejo uspehe britanske proizvodnje.

	1938	1949	1950 okt.	1950 nov.
Industrijska proizvodnja				
Premog (srednja v septembru računano v 1.000 ton)	4.353	4.137	4.347	4.404
Jeklo	200	299	328	336
Elektrika (srednja mesečna, v milijonih KW)	2.031	4.093	4.830	5.370
Vozila (srednja mesečna)	28.417	34.358	45.391	46.514
Splošni indeks (1946-100)	—	129	150	—
Plače, cene in brezposelnost		junij 49		
Indeks tedenskih plač (30.6. 1947 = 100)	—	109	111	113
		junij 49		
Indeks cen na drobno (17. 6. 1947. = 100)	—	111	115	116
Indeks cen na debelo (1938 = 100)	100	226,8	257,2	284,1
		dne 16. 10.		
Brezposelnih	1.786.500	338.000	327.000	326.000
Zunanja trgovina				
Uvoz (srednji mesečni, računan v milijonih šterlingov)	76,6	183,4	223	234,9
Izvoz	39,2	148,7	202,2	211,8
Reeksport	5,1	4,9	9,4	10,3

Podatki nam kažejo, da je uspelo dvigniti Veliki Britaniji proizvodnjo in zmanjšati brezposelnost. Vendar cene življenjskih predmetov rastejo kljub temu hitreje, kot rastejo plače. Znano je, da so v Angliji še sedaj življenjske nakaznice, kar vse otežuje prehrambeni položaj.

Laburisti smatrajo, da bodo z nacionalizacijo jekla odvzeli lastnikom ogromne ekstraprofite, ki bi jih ti grabili v sedanjem mednarodnem položaju, ko je veliko povpraševanje po jeklarskih izdelkih. Obenem poudarjajo, da je jeklarska industrija osnova za obrambno proizvodnjo in da si brez nje ni mogoče niti zamisliti obrambe Velike Britanije. Pred nacionalizacijo je bilo nekaj časa v parlamentu nekako «mirno» razdobje, ko so mirno izglasovali vrsto obrambnih zakonov kot na primer zakon o podaljšanju vojaškega roka od 18 na 24 mesecev, zakon o oboroževanju itd.

Prejšnji zakoni o nacionalizaciji so bili sprejeti tudi relativno mirno, saj so bili lastniki celo zadovoljni, da so se znebili nerentabilnih rudnikov in železnic. Znano je, da so bili skoraj vsi britanski rudniki skrajno zastarelo opremljeni tudi s sto let starimi stroji. Lastniki niso imeli niti volje niti zadostnega kapitala, da bi te stare rudnike obnovili. Poleg tega so jim plačali pri nacionalizaciji polno vrednost in še celo nekaj več.

Čisto drugače je bilo tokrat. Sedaj se ni več vršila borba okrog starih rudniških alj železniških naprav temveč okoli cvetoče industrije. Prav ta panoga je v Veliki Britaniji najbolj rastla. 1930. leta so proizvedli 5 milijonov ton letno, a danes proizvajajo najmanj 16 milijonov ton. Zato je tudi razumljivo vse kričanje konservativcev.

Nacionalizacija jekla in železa je zajela več kot 100 podjetij s podružnicami. Nacionalizirala se je vsaka podjetje, ki proizvaja več kot 50.000 ton rude letno, ali pa najmanj 20.000 ton jekla, železa ali valjanih izdelkov. Obenem so nacionalizirali podjetja strojne industrije, ki delajo za civilne potrebe, industrijo strojnih delov in razno predelovalno dejavnost, kot je proizvodnja osi, bat itd.

S tem, da je vlada nacionalizirala to panogo, je povečala za nadaljnjih pet odstotkov nacionalno premoženje, ki je v rokah države, tako da znaša sedaj celotno nacionalizirano premoženje 23 odstotkov nacionalnega bogastva.

Delničarji so bili pošteno nazočarani, ker jim bodo plačali vrednost ne po sedanjih cenah, temveč po cenah iz 1945 odnosno 1948 leta. Vsak izmed 250.000 delničarjev si lahko izbere sam po ceni katerega leta hoče biti izplačan. V poslednjem času so se pa cene jeklarske industrije znatno povišale, tako, da bo plačala država 600 milijonov za premoženje, ki se ceni danes na dve milijardi funtov šterlingov. Bivši lastniki ne bodo dobili v roke denarja, temveč bone izplačljive v 60 letih, ki bodo prinašali dohodek 3 procente. Prej so lastniki na račun dividend dobivali 5-6 procentov.

Nacionalizacija kovinarske industrije v Veliki Britaniji pomeni njen daljnji korak naprej v življenju Velike Britanije. Z že izvršenimi nacionalizacijami so precej spremenjeni ekonomsko-socialni odnosi v deželi. Vsi ti ukrepi govorijo o določenih socialističnih tendencah, ki se pojavljajo v britanski proizvodnji, ki je vsaj v tej panogah stopila na pot državnega kapitalizma. Razvoj bo pokazal, katere tedence bodo močnejše.

KONEC

Vojne grozote so vedno in povsod enake. Bile so v Evropi novega doma je pač žalostna in to se sedaj ponavlja na Koreji. Beg s fronte v iskanju nevega doma je pač žalostna posledica vsake vojne

Mednarodna konferenca za kavčuk

V Londonu je te dni mednarodna konferenca za kavčuk, na kateri sodeluje 10 držav.

Konferenca bo proučila položaj kavčuka, ki je posebno težak zato, ker spada med strateške surovine in je eden izmed prvih izdelkov potrebnih za vojno industrijo. Vrsta držav čuti danes močno pomanjkanje gumija in to zaradi mednarodnih nakupov ZDA za strateške rezerve in zaradi močno narasle potrošnje po vsem svetu. Poleg tega so glavni izvori te surovine v jugovzhodni Aziji, ki je politično «nesigurna».

Konferenca naj bi ščitila koristi tako proizvajalcev kot potrošnikov.

Uradni krogi javljajo, da ni namen konference v kakršnikoli obliki nasprotovati delu Mednarodnega instituta za kavčuk, ki je pod nadzorstvom Združenih narodov. Oni poudarjajo, da ima ta mednarodni institut predvsem dolgoročne naloge, medtem, ko se konferenca bavi predvsem s tekočimi vprašanji.

ŠPORTNI DNEVNIK

Eksotičen nogomet

MANILA, 16. — Danska nogometna ekipa «Boldklubben» je premagala danes reprezentanco Honkonga z 6 proti 1. Tekma je bila zadnja, kar so jih Danci odigrali v teh predelih.

RIM, 16. — Kolesarska dirka «Šest dni» se je zaključila v Hannoverju z zmago francoskega para Carrara - Lapebie. Na drugem mestu sta Italijana Rigoni - Teruzzi.

Prvak je izgubil, živel prvak!

Niso se še polegli odmevi matcha La Motta-Robinson. Iz izjav po bitki izvemo v glavnem tole: La Motta zatrjuje, da so mu nenadoma v deseti rundi zmanjkale sile in, da je na ta način izgubil že dvoboj, ki ga je imel že v rokah. Novi svetovni prvak «Sugar» pripominja samo, da se je nasprotnik boril dobro in s tem seveda da razumeti, da vendar to ni bilo dovolj, da bi njega premagal.

Najkasneje čez deveideset dni bo povratni dvoboj. Tedaj bodo računi dokončno razčiščeni. Za enkrat pa La Motta še vedno ostane človek, ki še ni okusil poda, kljub temu, da se število njegovih profesionalnih matchov že bliža stotini.

Sestanek komisije za „Evropski pokal"

BEOGRAD, 16. — Danes je odpotoval iz Beograda v Benetke dr. Mihajlo Andrejević, član izvršnega odbora jugoslovanske nogometne zveze, ki bo zastopal Jugoslavijo na posvetu organizacijskega odbora za «Evropski pokal». V pripravljalni komisiji so delegati Avstrije, Zahodne Nemčije, Italije, Jugoslavije ter Švice. Na zasedanju, ki bo 17. in 18 t. m. bodo določili način tekmovanja, število sodelujočih moštev in razpravljali še o drugih problemih, ki se tičejo tekmovanja.

* * *

MILANO, 16. — Danes je prispel z avionom iz Londona Sir Stanley Rous, sekretar britanske nogometne federacije, ki je potem nadaljeval pot v Benetke, kjer se bodo sestali predstavniki devetih držav, da bi obravnavali nekatere probleme, med njimi predvsem one, ki se tičejo tekmovanja za «Mednarodni pokal», «Evropski pokal» ter svetovno prvenstvo.

* * *

Benetke 16. — Na jutrišnjem sestanku bodo sodelovali zastopniki devetih držav. Število udeležencev od včeraj neprestano raste. Kot zadnji se je pridružil družbi sam predsednik mednarodne federacije Jules Rimes. Komisija bo začela zasedati ob 9.30, vendar je zelo verjetno, da se bodo nato razne komisije sestale ločeno.

TENIS

Prvenstvo Francije

LION, 16. — Na prvenstvu Francije na pokritih igriščih so odigrali danes te partije: Moške dvojice: polfinale: Drobny-Garnero (Egipt - Francija) sta premagala dvojico Borotra-Debuc (Francija) z 5:7, 6:4, 6:4, 7:5. Mešani pari polfinale: Quertier-Drobny (Velika Britanija Egipt) sta porazila Seghers-Dubuc (Francija) z 6:2, 6:3.

Italijana Marcello in Rolando del Bello sta bila premagana od Francoza Destremaua ter Bernarda z 7:5, 6:2, 7:5.

Gostovanja nogometašev na Danskem

KOPENHAGEN, 16. — Poleti bosta obiskali Dansko dve avstrijski nogometni enajstorici, poleg njiju pa bo gostoval tam tudi jugoslovanski «Partizan». «Wiener Sport» bo igral 14. maja v Holstebro (Jutland) proti izbrani ekipi mest Holsteborja, Viborga ter Skiveja. Ta reprezentanca treh mest bo igrala mesec dni kasneje v Skive proti avstrijski ekipi prve lige, ki pa še ni znana. Prav tako se bo junija v Viborgu srečal z istimi možmi tudi Partizan.

Program nedeljskih tekem istrskega prvenstva

Aurora - Arrigoni
Koper ob 14
Umag - Meduza
Umag ob 14
Strunjan - Novi grad
Strunjan ob 14
Brtonigla - Buje
Brtonigla ob 14
Počiva Piran

...in tržaškega

Občine - Skedenj igrišče Občine ob 15; Nabrežina - Sv. Just igrišče «Prvi maj» ob 11; Mezgec - Montebello igrišče «Prvi maj» ob 15.

Naš Poldo

si predstavlja takole...

Bologna Lucchese	1
Como Novara	1
Fiorentina Genoa	1
Milan Palermo	1
Napoli Inter	1X2
Pro Patria Padova	1
Roma Juventus	2
Sampdoria Atalanta	1
Torino Triestina	1
Udinese Lazio	1X
Brescia Legnano	1
Livorno Reggiana	1
Venezia Verona	X12
Cremon. Fanfulla	1
Treviso Spezia	1X

Tudi oni

Iz solidarnosti do državne lige, lige B ter dunajske lige, so pričela stavkati tudi društva, včlanjena v pokrajinske federacije Voralberga, Koroške, Stajerske in Gornje Avstrije. Stavkati začno 25. februarja v znak protesta proti odloku ministra za finance, ki je vpeljal posebne davke na nogometne tekme.

V JUBILEJNO KNJIGO PIŠE P. A. OGAREV

Slika iz Slovenske Benečije pomladi 1945

II.

NEKAJ ŽIVIH PRIMEROV ZAVEDNOSTI

Zadnje dni decembra 1944 je prišla iz Čedada po cesti v dolini Idrijce, ki meji Brda in Slovensko Benečijo, kolona okoli 70 Švabov. Ustavili so se v vasi ob cesti in prijeli nekega domačina, da jim bo za kažipota. Komandant kolone je izbral četo 12 mož, za vodiča pa domačina. Seveda si je domačin belil glavo, kako bi jih potegnil. Ko so prišli v bližino vasi, ki je bila na samoti, se ustavi in pokaže komandantu vas.

«Kaj so tam ‚banditi?'», je ves prestrašen vprašal komandant.

«Ne vem», je odgovoril vodič, «pravijo, da se večkrat ustavljajo tam».

«Ali ni druge poti, da bi vas obšli?», vpraša nato komandant, «kjer so «banditi» nimamo mi nič opraviti».

«Seveda, tu spodaj je steza, ki pelje v drugo vas».

«Torej nas vodi po tej, da se ne srečamo z njimi».

Ves zadovoljen je vodič krenil po označeni stezi in se veselil, da je ukanil Švabe in s tem rešil življenje več partizanom, ki so bili v vasi.

Drugi primer. Polnoč je že odbilo v zvoniku, ko sem se vračal po samotni grapi na sedež. Na ovinku sem postal in poslušal, če ni kaj sumljivega. Od daleč sem zaslišal ženski glas. Kmalu se je prikazalo na cesti več živine, katero je priganjala mlajša tovarišica.

«Zdravo», sem jo ogovoril, «kar sama tako kasno in še z živino».

«Saj vidiš», je odvrnila, «tovarišev ni, ker so v borbi, pa sem sama prevzela tudi to. Malo mi včasih ponagaja živina, pa že gre vseeno naprej. Treba je tudi tako pomagati, da naši borci ne bodo lačni».

ČLAN SLOVENSKEGA ČASNIKARSKEGA DRUŠTVA

Naj bo to za dokaz, kako je OF sledila delu posameznih svojih članov in jih vzgajala, tudi če so bili raztreseni po vsem Primorskem, Slovenski Benečiji, Reziji, Trstu in tudi globoko doli v Furlanski ravnini.

Po tisti partizanski pošti, ki je delovala s tako čudovito točnostjo, ki so jo poznali samo kurirji karaul, sem prejel pismo, ki je nosilo tele čudne oznake. Tov. Ogarev, OOOF, ZAPOK, KAP, preko P.5, P.7, P.22, P.23, P.25. Vse to je bila partizanska tajnost. Danes vemo, da so bile to naše poštne točke, po katerih je šla pošta z največjo gotovostjo. V pismu, ki ga je pisal tov France Bevk, predsednik Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Primorje, sem čital med drugim naslednje:

«Sporočamo ti, da si postal po sklepu odbora časnikarskega društva, član tega društva. Prilagamo ti potno dovolilnico, s katero se ti kot članu tega društva dovoljuje prosto potovanje po vsem slovenskem ozemlju.

To priliko izrabljamo, da naprošamo vašo Komisijo, naj redno zasleduje in poroča smer italijanske ozopovske propagande v Benečiji in naj o njej poroča Komisiji pri Pokrajinskem odboru OF».

Kako sem bil tega zaupanja vesel, je težko povedati. Občutil sem, da je moje delo kot člana Osvobodilne fronte upoštevano. Biti v posesti dovolilnice, s katero se je takrat lahko prosto potovalo po vsem ozemlju Slovenije, je pomenilo uživati največje zaupanje.

Pismo tovariša Bevka hranim še danes kot dragocen spomin iz časov mojega delovanja v Benečiji.

Ne smem ob tem mimo dogodka, ki je vzbudil polno dobre volje. Nekega dne sem znova prejel po tisti skrivnostni partizanski pošti pismo, ki je nosilo tale naslov:

Tov. kapetan Ogarev, OOOF. ZAPOK. P.22 na P.25.

No, ta je pa res izvirna in lepa! Pismo je prišlo iz neke vasi na Tolminskem. Pisala ga je neka aktivistka, ki je kar po svoje raztolmačila tisti KAP. Tako me je iz člana Komisije za agitacijo in propagando spremenila v kapetana. Hvala lepa za tak poklon, tovarišica. Nisem takrat odgovoril, ker sem se bal užaliti tovarišico, ki je bila marljiva dopisnica naše Komisije. Občutim pa še danes tisto šaljivo razpoloženje, ki me je objelo ob prejemu tistega pisma. Viš, sem si mislil, danes lahko kar čez noč postaneš kapetan, ne da bi za to kaj vedel.

DELO NASIH MLADINK

Moja naloga je bila organiziranje dopisništva za naše centralne in lokalne časopise. Če sem hotel doseči kaj uspehov, sem moral veliko potovati po terenu. To je bilo po drugi strani moje veliko veselje, kot je še danes. Tako sem prišel neki dan tudi na sedež mladinske organizacije, da se povežem zaradi dopisništva. Trem tovarišicam, Volgi, Zdenki in Nadji je bila zaupana organizacija mladine v Benečiji. Bile so res delavne in požrtvovalne. Beneška mladina jim je sledila, kar sem kasneje razvidel iz dopisov, ki so jih pošiljale na našo Komisijo. Mladina je pod vodstvom teh tovarišic postajala aktivna in delavna.

Potrebno je, da pri tem povem še to. Ob nekem ponovnem obisku, sem se «pozabil» posloviti in odšel, ne da bi stisnil roke tem trem mladim aktivistkam OF. Že po nekaj dneh sem prejel po partizanski pošti sledeči «ukor»:

«Ni lepo, da si nas pustil brez slovesa. Tako se ne dela. Veliko zamero lahko popravIš samo s ponovnim obiskom».

Ta je pa res lepa, sem se popraskal za «grešnim» ušesom. Mladina me mora učiti manire. Sklenil sem, da se bom «poboljšal» in sem se kmalu nato znova oglasil na njihovem sedežu. Seveda je bilo takoj vse pozabljeno, ko smo si izmenjali izkušnje v delu.

KDO SO BILI AKTIVISTI OF V BENECIJI?

Napravil bi veliko pogreško, če ne bi povedal, kateri so bili tovariši, ki so delovali na tem teritoriju. Imen vseh se tako ne morem več spomniti, če še tako vrtam po spominu. Upam, da mi bodo tisti, ki ne bodo našli svojega imena, to oprostili.

Najtesneje sem bil povezan z delom na Okrožni odbor OF, katerega sekretar je bil tov. Zvone. Tam je bila tudi tovarišica Vera, zelo resna in delovna aktivistka. Pravili so, da je to tista Vera — (njenega pravega imena nisem nikoli izvedel) — kateri je Pinko Tomažič poslal pred ustrelitvijo iz zapora tisto lepo pismo, ki ga vsi Primorci poznamo. Z mano je delal tudi Miha Čeh, mlad študent. Večkrat sem srečal tudi Janka Manfreda iz Kobarida, ki ga je fašistično sodišče obsodilo na 30 let ječe in je od teh odsedel celih 14 let po raznih zaporih Italije. Delovali so tu še Vinko Knol, Leopold Kreše, Jošt, dr. Leo Svetek, — Zorin, Oskar Venturini, Slavko Stoka, ki je urejeval dvojezični list «Matajur», Nanos iz Brdi, Pepi iz Huma, tov. Dragan, Nada — Živa od AFZ in zadnje dni pred osvoboditvijo tov. Jože Primožič — Miklavž, tov. Ljevca in Albin Dujc.

Polno je bilo še drugih tovarišev, katerih imena so mi ušla iz spomina.

Od aktivistov domačinov se zelo dobro spominjam Tonija iz Ravni pri Oblici. Milana iz Podgore, Kališa iz Lazica, mladega kurirja iz Bordonova in še polno drugih, ki jim ne vem več imena.

(Se nadaljuje)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST